

TRƯỜNG ĐẠI HỌC THƯƠNG MẠI

KHOA KINH TẾ - LUẬT

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

Đề tài:

**“QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI HOẠT ĐỘNG CHỐNG
BUÔN LẬU, HÀNG GIẢ VÀ GIAN LẬN THƯƠNG MẠI
TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH LÀO CAI”**

NGÀNH ĐÀO TẠO: KINH TẾ

CHUYÊN NGÀNH: QUẢN LÝ KINH TẾ

Giáo viên hướng dẫn

Sinh viên thực tập

- Họ và tên: ThS. Nguyễn
Minh Phương

- Họ và tên: Ngô Thu Trang

- Lớp: K54F5

- Bộ môn : Quản lý kinh tế

TÓM LƯỢC

Trong 35 năm đổi mới và hội nhập quốc tế của Việt Nam từ 1986 đến nay là một chặng đường đầy khó khăn, thử thách. Đi cùng với quá trình đổi mới cơ chế chính sách nói chung, cơ chế thương mại nói riêng đã tạo ra những thay đổi căn bản trong quá trình hoạt động thương mại, đã tạo ra những hiệu ứng tích cực, góp phần quan trọng vào những thành tựu phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Trước những cơ hội và thuận lợi trên, Việt Nam cũng phải đối mặt với nhiều nguy cơ và thách thức, đặc biệt là vấn nạn buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại, tập trung chủ yếu vào những mặt hàng có tỷ suất lợi nhuận cao như: rượu bia ngoại, thuốc lá ngoại, thực phẩm chức năng, mỹ phẩm, thuốc tân dược... Tình hình buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại đã làm ảnh hưởng trực tiếp đến sức khỏe của người tiêu dùng và ngày càng có nhiều diễn biến phức tạp bởi đối tượng luôn thay đổi và manh động, sẵn sàng chống trả quyết liệt các lực lượng chức năng khi bị phát hiện, bắt giữ. Đây là một trong những vấn đề nhức nhối của xã hội hiện nay. Đặc biệt, Lào Cai là một trong những điểm nóng về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại nên công tác quản lý phòng, chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại luôn là vấn đề cấp thiết được xã hội quan tâm.

Chính vì vậy, từ việc tìm hiểu các vấn đề về mặt thực tiễn kết hợp với quá trình nghiên cứu học tập và làm việc, em đã lựa chọn đề tài khóa luận “Đề tài *“Quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai”* nhằm nghiên cứu và đánh giá về công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai. Đề tài đã làm rõ một số cơ sở lý luận và thực tiễn liên quan đến quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Bằng các phương pháp thu thập dữ liệu, phương pháp phân tích và xử lý số liệu, phương pháp so sánh đã giúp phát hiện và giải quyết được những vấn đề tồn đọng. Từ đó đề xuất các giải pháp và kiến nghị nhằm hoàn thiện quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai trong thời gian tới.

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt quá trình học tập và hoàn thiện khóa luận tại trường Đại học Thương Mại, em đã nhận được sự quan tâm, giúp đỡ của Khoa Kinh tế - Luật Trường Đại học Thương Mại, quý thầy cô, bạn bè, đồng nghiệp và gia đình đã tạo điều kiện thuận lợi về thời gian, kinh phí, hướng dẫn nội dung, cung cấp tài liệu và thông tin cần thiết.

Trước hết, em xin trân trọng cảm ơn tập thể cán bộ, giảng viên Trường Đại học Thương Mại đã tạo điều kiện cho em trong suốt quá trình học tập chương trình chính quy khóa 54 – chuyên ngành Quản lý kinh tế tại trường.

Em xin chân thành cảm ơn ThS. Nguyễn Minh Phương đã tận tình giúp đỡ, hướng dẫn em trong quá trình nghiên cứu, thực hiện và hoàn thiện khóa luận này.

Cuối cùng, em xin chân thành cảm ơn tới gia đình người thân, bạn bè đồng nghiệp đã cổ vũ tinh thần và giúp đỡ để em hoàn thành khóa luận này.

Em xin chân thành cảm ơn!

Hà Nội, ngày

Sinh viên

Ngô Thu Trang

MỤC LỤC

TÓM LƯỢC	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC BẢNG BIỂU, SƠ ĐỒ	vi
DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT	vii
PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Tổng quan các công trình nghiên cứu có liên quan	2
3. Đối tượng, mục tiêu và nhiệm vụ nghiên cứu	3
4. Phạm vi nghiên cứu	4
5. Phương pháp nghiên cứu	4
6. Kết cấu khoá luận tốt nghiệp	6
CHƯƠNG 1: MỘT SỐ LÝ LUẬN CƠ BẢN VỀ QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI HOẠT ĐỘNG CHỐNG BUÔN LẬU, HÀNG GIẢ VÀ GIAN LẬN THƯƠNG MẠI	7
1.1. Một số vấn đề về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại	7
1.1.1. <i>Khái niệm về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại</i>	7
1.1.2. <i>Đặc điểm về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại</i>	9
1.2. Tổng quan quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại	10
1.2.1. <i>Khái niệm quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại</i>	10
1.2.2. <i>Vai trò của quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại</i>	11
1.3. Nội dung và nguyên lý quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại	12

<i>1.3.1. Nội dung quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại</i>	12
<i>1.3.2. Các chỉ tiêu đánh giá quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại</i>	15
<i>1.3.3. Các nguyên tắc quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại</i>	17
<i>1.3.4. Các công cụ quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại</i>	18

**CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC VỀ HOẠT ĐỘNG
CHỐNG BUÔN LẬU, HÀNG GIẢ VÀ GIAN LẬN THƯƠNG MẠI TRÊN ĐỊA
BÀN TỈNH LÀO CAI** 21

**2.1. Tổng quan về tình hình hoạt động và các nhân tố ảnh hưởng đến chống buôn
lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai** 21

**2.1.1. Tổng quan tình hình hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương
mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai** 21

**2.1.2. Các nhân tố ảnh hưởng đến hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận
thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai** 22

**2.2. Thực trạng về quản lý nhà nước về hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và
gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai** 24

**2.2.1. Hệ thống văn bản pháp luật điều chỉnh hoạt động chống buôn lậu, hàng giả
và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai** 24

**2.2.2. Xây dựng và tổ chức thực hiện các kế hoạch nhằm phòng chống buôn lậu,
hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai** 26

**2.2.3. Tổ chức bộ máy quản lý, phân công trách nhiệm và phối hợp thực thi chính
sách, pháp luật đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại
trên địa bàn tỉnh Lào Cai** 28

**2.2.4. Thanh tra, kiểm tra và xử lý các vi phạm hoạt động chống buôn lậu, hàng giả
và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai** 31

**2.3. Đánh giá thực trạng quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu,
hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai** 37

2.3.1. Thành công 37

2.3.2. Hạn chế và nguyên nhân của hạn chế 38

**CHƯƠNG 3: CÁC ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP VÀ KIẾN NGHỊ QUẢN LÝ NHÀ
NƯỚC ĐỐI VỚI HOẠT ĐỘNG CHỐNG BUÔN LẬU, HÀNG GIẢ VÀ GIAN
LẬN THƯƠNG MẠI TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH LÀO CAI** 42

**3.1. Quan điểm, định hướng và mục tiêu quản lý nhà nước đối với hoạt động
chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai** 42

3.1.1. Quan điểm quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai	42
3.1.2. Định hướng quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai	43
3.1.3. Mục tiêu quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai	44
3.2. Các đề xuất giải pháp quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai	44

3.2.1. Hoàn thiện các văn bản pháp quy liên quan đến quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai	44
3.2.2. Hoàn thiện chức năng, nhiệm vụ quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai	45
3.2.3. Tăng cường nguồn nhân lực trong công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai	46
3.2.4. Tăng cường cơ sở vật chất, trang thiết bị cho hoạt động quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai	47
3.2.5. Tăng cường hoạt động tuyên truyền pháp luật, nâng cao ý thức của cá nhân và thương nhân trên địa bàn tỉnh Lào Cai	47
3.3. Một số kiến nghị quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai	48
3.3.1. Đối với Sở Công thương tỉnh Lào Cai và ban/ngành có liên quan	48
3.3.2. Đối với các cơ sở sản xuất kinh doanh	49
3.3.3. Đối với người tiêu dùng	49
3.4. Những vấn đề đặt ra cần tiếp tục nghiên cứu về quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai	49
KẾT LUẬN	51
TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

v

DANH MỤC BẢNG BIỂU, SƠ ĐỒ

Bảng 5.1. Thang đo quãng Likert đo lường mức độ đồng ý	5
Bảng 2.2.4. Công tác Thanh tra, kiểm tra và xử lý vi phạm hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai	31
Biểu đồ 2.2.4.1. Tổng số vụ buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại kiểm tra và xử lý của Sở Công thương tỉnh Lào Cai giai đoạn 2018 – 8 tháng năm 2021	31
Biểu đồ 2.2.4.3. Đánh giá của các cửa hàng, doanh nghiệp kinh doanh trên địa bàn tỉnh Lào Cai về mức độ xử lý đối với hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại	36
Biểu đồ 2.3.2.1. Mức độ phối hợp thường xuyên, hiệu quả của các bên liên quan trong công tác chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại	39

vi

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

STT	Từ viết tắt	Nghĩa tiếng Việt
1	ATTP	An toàn thực phẩm
2	BCĐ	Ban chỉ đạo
3	BCT	Bộ công thương
4	CP	Chính phủ
5	KH	Kế hoạch
6	NQ	Nghị quyết
7	PTNT	Phát triển nông thôn
8	QĐ	Quyết định
9	QLTT	Quản lý thị trường
10	SCT	Sở công thương
11	TM	Thương mại
12	UBND	Ủy ban nhân dân

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại là hiện tượng thường gặp trong nền kinh tế thị trường. Hoạt động này đã làm ảnh hưởng nghiêm trọng đến tình hình sản xuất, kinh doanh trong nước, gây thất thu ngân sách, thiệt hại đối với doanh nghiệp chân chính. Nguy hại hơn, nhiều trường hợp còn ảnh hưởng trực tiếp đến sức khỏe, tính mạng con người, an ninh trật tự và tiềm ẩn nguy cơ tiêu cực, tham nhũng... Hiện nay, quá trình hội nhập kinh tế quốc tế ngày càng mở rộng, đã và đang mở ra nhiều cơ hội phát triển kinh tế cũng khiến cho tình trạng buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trở nên hết sức phức tạp cả quy mô và tính chất.

Lào Cai là tỉnh miền núi, biên giới, nằm ở vùng Tây Bắc của Việt Nam, có 182,086km đường biên giới giáp với tỉnh Vân Nam (Trung Quốc). Vị trí địa lý thuận lợi, có cửa khẩu quốc tế Lào Cai - Hà Khẩu đóng vai trò trung tâm trên tuyến hành lang kinh tế Côn Minh - Lào Cai - Hà Nội - Hải Phòng - Quảng Ninh, là cầu nối, cửa ngõ không chỉ của Việt Nam mà còn cả các nước ASEAN với thị trường tỉnh Vân Nam và miền Tây Nam (Trung Quốc), hệ thống giao thông liên vùng, liên quốc tế; Lào Cai đã tập trung xây dựng khu kinh tế cửa khẩu, từng bước hoàn thiện kết cấu hạ tầng, dịch vụ, tạo môi trường thúc đẩy xuất nhập khẩu hàng hóa chính ngạch. Điều kiện địa lý tạo thuận lợi cho giao thương hàng hóa, cùng với dân số 801.345 người, Lào Cai vừa là thị trường tiêu thụ hàng hóa, vừa là trung tâm trung chuyển hàng hóa xuất nhập khẩu của cả nước. Với lợi thế đó, thị trường Lào Cai luôn sôi động, hàng hóa đa dạng, phong phú nhưng tiềm ẩn sau đó là vấn nạn về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại luôn là bài toán khó đối với các nhà quản lý. Những năm qua, song hành với sự phát triển về kinh tế của cả nước nói chung và tỉnh Lào Cai nói riêng, là vấn nạn về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại đang trở nên ngày càng phức tạp. Năm 2019, lực lượng quản lý thị trường tỉnh Lào Cai đã tiến hành kiểm tra 1.427 vụ; phát hiện và xử lý 490 vụ (chiếm 34,3% tổng số vụ), với tổng giá trị xử phạt 5.266.800.000 đồng. Năm 2020, tổng số vụ kiểm tra: 1.333 lượt/vụ. Tổng giá trị xử lý hơn 288 tỷ đồng, tăng 6,3% so với cùng kỳ, trong đó: Xử phạt vi phạm hành chính 1.042 vụ, với số tiền gần 204 tỷ đồng; xử phạt bổ sung, truy thu thuế hơn 77 tỷ đồng; trị giá hàng hóa vi phạm là hơn 7 tỷ đồng.

Công tác quản lý đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh đã đạt những kết quả nhất định tuy nhiên kết quả xử lý chưa phản ánh được hết thực tế vi phạm trên thị trường. Nhìn chung, công tác chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh vẫn còn nhiều bất cập, hạn chế và khó khăn. Nguyên nhân là do một số văn bản, chính sách pháp luật về đấu tranh buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại chưa đồng bộ, còn chồng chéo, quy định

còn chưa cụ thể, công tác phối hợp kiểm tra, xử lý các hành vi vi phạm trên địa bàn còn chưa nhịp nhàng, lĩnh vực còn chưa kiểm tra như bán hàng qua Facebook, Zalo, trình độ chuyên môn nghiệp vụ của cán bộ, công chức Quản lý thị trường chưa đồng đều, còn thiếu kinh nghiệm trong lĩnh vực quản lý nhà nước đối với hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Chính bởi vậy, đấu tranh chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại cũng được coi là nhiệm vụ trọng tâm, cấp bách, nhằm đảm bảo môi trường kinh doanh lành mạnh, thúc đẩy tăng trưởng và đầu tư phát triển kinh tế tại địa phương. Xuất phát từ đó, việc nghiên cứu đề tài: *“Quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai”* là hết sức cấp thiết.

2. Tổng quan các công trình nghiên cứu có liên quan

Trong những năm gần đây, có rất nhiều đề tài nghiên cứu về quản lý nhà nước nói chung và quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại nói riêng, có thể kể đến các công trình nghiên cứu như:

Ngô Minh Hoàn (2014), *“Tăng cường quản lý nhằm chống gian lận thương mại tại cục hải quan Quảng Ninh”*, Luận văn Thạc sỹ, Đại học Thương mại. Đề tài nghiên cứu cơ sở lý luận về quản lý nhằm phòng, chống gian lận thương mại trong lĩnh vực hải quan. Thực trạng quản lý và các giải pháp nhằm tăng cường quản lý chống gian lận thương mại tại Cục Hải quan Quảng Ninh.

Nguyễn Trung Tiến (2017), *“Quản lý nhà nước về phòng, chống buôn lậu và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Kiên Giang”*, Luận văn Thạc sỹ, Học viện hành chính quốc gia. Luận văn đã tiến hành phân tích về thực trạng công tác quản lý nhà nước về phòng, chống buôn lậu và gian lận thương mại tại tỉnh Kiên Giang. Từ đó đưa ra các giải pháp nhằm tăng cường hiệu quả trong công tác quản lý nhà nước về phòng, chống buôn lậu và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Kiên Giang.

Đào Anh Tuấn (2019), *“Giải pháp chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trên địa bàn tỉnh Hà Nam”*, Luận văn Thạc sỹ, Đại học Thương mại. Luận văn nghiên cứu cơ sở lý luận về buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả; thực tiễn hoạt động chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả nói chung và trên địa bàn tỉnh Hà Nam nói riêng. Từ đó đề xuất những giải pháp và kiến nghị nhằm tăng cường chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trên địa bàn tỉnh Hà Nam.

Phạm Xuân Tú (2020), *“Phòng chống buôn lậu và gian lận thương mại của Cục Quản lý Thị trường tỉnh Sơn La”*, Luận văn Thạc sỹ, Đại học Thương mại. Luận văn đi vào nghiên cứu cơ sở lý luận về buôn lậu và gian lận thương mại; thực trạng phòng chống buôn lậu và gian lận thương mại của Cục Quản lý Thị trường tỉnh Sơn

La. Nêu phương hướng và đề xuất các giải pháp hoàn thiện công tác phòng chống buôn lậu và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Sơn La.

Phạm Văn Bùng (2020), “*Quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả tại Cục Quản lý thị trường tỉnh Bắc Giang*”, Luận văn Thạc Sĩ, Đại học Thái Nguyên. Luận văn tập trung nghiên cứu cơ sở lý luận về hoạt động chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả; quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả; thực trạng công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trên địa bàn tỉnh Bắc Giang. Từ đó, đề xuất giải pháp tăng cường quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trên địa bàn tỉnh. Đề tài mang tính chất tham khảo, cơ sở lý luận về buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả làm cơ sở lý luận cho đề tài nghiên cứu “*Quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai*”.

Những công trình nghiên cứu kể trên đều rất tỉ mỉ, chi tiết tuy nhiên chỉ đề cập đến một trong những nội dung, hoặc là gian lận thương mại hoặc là buôn lậu và gian lận thương mại. Có ít đề tài nghiên cứu tổng quát cả 3 nội dung buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại đặc biệt là đối với phạm vi tỉnh Lào Cai trong những năm gần đây

– một trong những điểm nóng về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên cả nước. Trên cơ sở tự nghiên cứu và kế thừa những kết quả nghiên cứu về lý luận buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại và quản lý nhà nước về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại, đề tài nghiên cứu “*Quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai*” đưa ra khái niệm đầy đủ về cả 3 vấn đề: buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại; cũng như phân tích thực trạng quản lý nhà nước đối với buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai. Từ đó, đề xuất giải pháp tăng cường công tác quản lý đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh.

3. Đối tượng, mục tiêu và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai.

3.2. Mục tiêu nghiên cứu

Trên cơ sở phân tích thực trạng quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai. Từ đó, đề xuất giải pháp tăng cường công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại tại tỉnh Lào Cai trong thời gian tới.

3.3. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Hệ thống cơ sở lý luận và thực tiễn về hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại, quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

- Phân tích và đánh giá thực trạng quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại tại tỉnh Lào Cai giai đoạn 2018 – tháng 8 năm 2021.
- Xác định các nhân tố ảnh hưởng đến công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại tại tỉnh Lào Cai.
- Đề xuất quan điểm, định hướng và giải pháp nhằm phát triển, nâng cao năng lực quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại tại tỉnh Lào Cai trong giai đoạn 2022 - 2025.

4. Phạm vi nghiên cứu

4.1. Về nội dung

Khóa luận tập trung nghiên cứu phân tích và đánh giá thực trạng quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai, theo những nội dung như: ban hành các chính sách, thanh tra, kiểm tra, giám sát,... đối với các hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

4.2. Về không gian

Nội dung đề tài được giới hạn nghiên cứu trong phạm vi tỉnh Lào Cai, có tham khảo thêm kinh nghiệm công tác của một số địa phương khác trong nước.

4.3. Về thời gian

Số liệu thu thập và phân tích trong giai đoạn từ năm 2018 – đến tháng 8 năm 2021. Từ đó đề xuất giải pháp cho giai đoạn 2022 - 2025.

5. Phương pháp nghiên cứu

5.1. Phương pháp thu thập dữ liệu

Phương pháp thu thập số liệu là một việc rất cần thiết trong nghiên cứu khoa học. Mục đích của thu thập số liệu (từ những tài liệu nghiên cứu khoa học có trước, từ việc tra bảng niên giám thống kê trong tỉnh) là để làm cơ sở lý luận khoa học hay luận cứ chứng minh giả thuyết hay các vấn đề mà nghiên cứu đã đặt ra.

Dữ liệu thứ cấp: được thu thập từ Báo cáo tình hình kinh tế - xã hội của Sở Công Thương tỉnh Lào Cai, Báo cáo thống kê, số liệu tổng hợp về kết quả công tác kiểm tra, xử lý vi phạm về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại tại địa phương nghiên cứu. Ngoài ra còn thu thập thông tin từ trang thông tin điện tử của Ban Chỉ đạo Chống buôn lậu, gian lận thương mại, hàng giả (BCĐ 389) Quốc gia, Cục Quản lý thị

trường tỉnh Lào Cai, mạng Internet,... các số liệu sử dụng cho quá trình nghiên cứu được thu thập từ các cơ quan chuyên môn có thẩm quyền, số liệu chính thống, có trích dẫn nguồn rõ ràng.

- Dữ liệu sơ cấp:

- + Được thu thập thông qua điều tra phỏng vấn, tham khảo ý kiến qua các đối tượng bao gồm 50 cửa hàng, doanh nghiệp trên địa bàn tỉnh Lào Cai.
- + Phương pháp này được sử dụng trong chương 2, phần “Thanh tra, kiểm tra và xử lý các vi phạm hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai” - phân tích ảnh hưởng của các yếu tố đến quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai thông qua thang đo Likert 5 mức độ: 1 – Rất không đồng ý, 2 – Không đồng ý, 3 – Bình thường, 4 – Đồng ý, 5 – Rất đồng ý, để đánh giá tác động của các yếu tố chủ quan và yếu tố khách quan đến công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Từ đó, thấy rõ mức xử phạt đang áp dụng đối với hành vi buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại vẫn còn rất nhẹ, chưa đảm bảo được tính răn đe với các đối tượng vi phạm. Chính vì vậy, hiện tượng buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại vẫn tiếp tục diễn biến hết sức phức tạp trên địa bàn tỉnh Lào Cai.

Bảng 5.1. Thang đo quãng Likert đo lường mức độ đồng ý

Thang đo	Khoảng đo	Mức đánh giá
1	1,00 – 1,80	Rất không đồng ý
2	1,81 – 2,60	Không đồng ý
3	2,61 – 3,40	Bình thường
4	3,41 – 4,20	Đồng ý
5	4,21 – 5,00	Rất đồng ý

Nguồn: Hoàng Trọng, Chu Nguyễn Mộng Ngọc, 2008 Nhóm các chỉ tiêu đánh giá các yếu tố ảnh hưởng đến công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại, các yếu tố khách

quan như: Chủ trương; Chính sách pháp luật của nhà nước đối với đối với hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại; Trình độ dân trí; Sự phức tạp của các loại hàng hoá. Về các yếu tố chủ quan: Trang thiết bị, cơ sở hạ tầng; Trình độ quản lý của cán bộ; Cơ chế phối hợp trong công tác quản lý. Trên đây là những nhân tố có ảnh hưởng đến với hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Để đánh giá được mức độ ảnh hưởng của các yếu tố này, nghiên cứu sử dụng thang đo Likert 5 mức độ (1 => 5) thông qua giá trị trung bình và độ lệch chuẩn.

5.2. Phương pháp phân tích và xử lý dữ liệu

- Phương pháp phân tích – tổng hợp: Được sử dụng trong toàn bộ bài khóa luận. Tuy nhiên, phương pháp này được sử dụng chủ yếu ở chương 2 – Phân tích và đánh giá thực trạng công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai. Từ các thông tin

được thu thập, tiến hành phân tích những thách thức và khó khăn của hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai.

- Đề tài sử dụng 2 phương pháp xử lý dữ liệu chính như sau:

- + Phương pháp mô hình hoá: sử dụng bảng và biểu đồ giúp cho hệ thống hoá dữ liệu sinh động và logic.
- + Phương pháp lượng hoá: sử dụng phần mềm Excel, Word để tổng hợp, phân tích các dữ liệu thu thập được.

6. Kết cấu khoá luận tốt nghiệp

Ngoài phần mở đầu, danh mục bảng biểu, danh mục sơ đồ hình vẽ, danh mục từ viết tắt và danh mục tài liệu tham khảo, kết cấu khóa luận gồm 3 chương:

Chương 1: Một số lý luận cơ bản về quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

Chương 2: Thực trạng quản lý nhà nước về hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

Chương 3. Các đề xuất giải pháp và kiến nghị quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

CHƯƠNG 1: MỘT SỐ LÝ LUẬN CƠ BẢN VỀ QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI HOẠT ĐỘNG CHỐNG BUÔN LẬU, HÀNG GIẢ VÀ GIAN LẬN THƯƠNG MẠI

1.1. Một số vấn đề về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

1.1.1. Khái niệm về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

1.1.1.1. Buôn lậu

Theo Nghị định số 185/2013/NĐ-CP ngày 15 tháng 11 năm 2013 của Chính phủ về quy định xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động thương mại, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng đưa ra khái niệm:

Buôn lậu là hành vi buôn bán trái phép hàng cấm qua biên giới hoặc buôn bán hàng hoá nói chung qua biên giới mà trốn thuế, chưa qua sự kiểm tra của hải quan. Trong đó, “hàng cấm” gồm hàng hóa cấm kinh doanh; hàng hóa cấm lưu hành, sử dụng; hàng hóa chưa được phép lưu hành, sử dụng tại Việt Nam.

Theo quy định tại khoản 7 Điều 3 Nghị định 185/2013/NĐ-CP, “Hàng hóa nhập lậu” gồm:

- Hàng hóa cấm nhập khẩu hoặc tạm ngừng nhập khẩu theo quy định của pháp luật;
- Hàng hóa nhập khẩu thuộc danh mục hàng hóa nhập khẩu có điều kiện mà không có giấy phép nhập khẩu hoặc giấy tờ của cơ quan nhà nước có thẩm quyền cấp theo quy định kèm theo hàng hóa khi lưu thông trên thị trường;
- Hàng hóa nhập khẩu không đi qua cửa khẩu quy định, không làm thủ tục hải quan theo quy định của pháp luật hoặc gian lận số lượng, chủng loại hàng hóa khi làm thủ tục hải quan;
- Hàng hóa nhập khẩu lưu thông trên thị trường không có hóa đơn, chứng từ kèm theo theo quy định của pháp luật hoặc có hóa đơn, chứng từ nhưng hóa đơn, chứng từ là không hợp pháp theo quy định của pháp luật về quản lý hóa đơn;
- Hàng hóa nhập khẩu theo quy định của pháp luật phải dán tem nhập khẩu nhưng không có tem dán vào hàng hóa theo quy định của pháp luật hoặc có tem dán nhưng là tem giả, tem đã qua sử dụng.

1.1.1.2. Hàng giả

Hàng giả, hàng giả hiệu hay hàng nhái là hàng tiêu dùng vi phạm luật bản quyền giả hiệu chính tống với mẫu mã giống những thương hiệu có tiếng rồi bán ra thị trường để gạt người tiêu thụ bằng cách bán giá cao để có lợi nhuận tốt.

Khái niệm hàng giả theo quy định của pháp luật Việt Nam được quy định tại khoản 8 Điều 3 Nghị định 185/2013/NĐ-CP, gồm các loại sau:

- Hàng hóa không có giá trị sử dụng, công dụng; có giá trị sử dụng, công dụng không đúng với nguồn gốc bản chất tự nhiên, tên gọi của hàng hóa; có giá trị sử dụng, công dụng không đúng với giá trị sử dụng, công dụng đã công bố hoặc đăng ký;
- Hàng hóa có ít nhất một trong các chỉ tiêu chất lượng hoặc đặc tính kỹ thuật cơ bản tạo nên giá trị sử dụng, công dụng của hàng hóa chỉ đạt mức từ 70% trở xuống so với tiêu chuẩn chất lượng hoặc quy chuẩn kỹ thuật đã đăng ký, công bố áp dụng hoặc ghi trên nhãn, bao bì hàng hóa;
- Thuốc phòng bệnh, chữa bệnh cho người, vật nuôi không có dược chất; có dược chất nhưng không đúng với hàm lượng đã đăng ký; không đủ loại dược chất đã đăng ký; có dược chất khác với dược chất ghi trên nhãn, bao bì hàng hóa;
- Thuốc bảo vệ thực vật không có hoạt chất; hàm lượng hoạt chất chỉ đạt từ 70% trở xuống so với tiêu chuẩn chất lượng, quy chuẩn kỹ thuật đã đăng ký, công bố áp dụng; không đủ loại hoạt chất đã đăng ký; có hoạt chất khác với hoạt chất ghi trên nhãn, bao bì hàng hóa;
- Hàng hóa có nhãn hàng hóa, bao bì hàng hóa giả mạo tên thương nhân, địa chỉ của thương nhân khác; giả mạo tên thương mại hoặc tên thương phẩm hàng hóa; giả mạo mã số đăng ký lưu hành, mã vạch hoặc giả mạo bao bì hàng hóa của thương nhân khác;
- Hàng hóa có nhãn hàng hóa, bao bì hàng hóa ghi chỉ dẫn giả mạo về nguồn gốc hàng hóa, nơi sản xuất, đóng gói, lắp ráp hàng hóa;
- Hàng hóa giả mạo về sở hữu trí tuệ quy định tại Điều 213 Luật Sở hữu trí tuệ năm 2005;
- Tem, nhãn, bao bì giả.

1.1.1.3. Gian lận thương mại

Trong Việt Nam hiện nay, chưa có một văn bản pháp luật nào đề cập một cách tổng quát và đầy đủ nhất khái niệm về gian lận thương mại. Tại một số văn bản pháp quy, gian lận thương mại là một thuật ngữ được sử dụng rộng rãi ở các Bộ, ngành, các nhà quản lý khác nhau với mục đích phục vụ cho yêu cầu quản lý; nhận diện những hành vi khác nhau của gian lận thương mại cụ thể trên từng lĩnh vực như: trong lĩnh vực Hải quan, tài chính, bảo hiểm,... với những chế tài xử phạt khác nhau.

Căn cứ khoản 2, Điều 71, Mục 2, Chương II của Luật thương mại số 36/2005/QH11 ngày 14 tháng 6 năm 2006 về hoạt động mua bán hàng hoá qua Sở giao dịch hàng hoá không được thực hiện các hành vi sau:

- Gian lận, lừa dối về khối lượng hàng hóa trong các hợp đồng kỳ hạn hoặc hợp đồng quyền chọn được giao dịch hoặc có thể được giao dịch và gian lận, lừa dối về giá thực tế của loại hàng hoá trong các hợp đồng kỳ hạn hoặc hợp đồng quyền chọn;

- Đưa tin sai lệch về các giao dịch, thị trường hoặc giá hàng hoá mua bán qua Sở giao dịch hàng hoá;
- Dùng các biện pháp bất hợp pháp để gây rối loạn thị trường hàng hoá tại Sở giao dịch hàng hoá;
- Các hành vi bị cấm khác theo quy định của pháp luật.

Gian lận thương mại là hành vi dối trá, sử dụng mánh khéo, lừa đảo trong lĩnh vực thương mại thông qua hoạt động mua, bán, kinh doanh, xuất nhập khẩu hàng hoá, dịch vụ nhằm mục đích thu lợi bất chính. Chủ thể tham gia hành vi lừa đảo, gian lận thương mại bao gồm: người mua, người bán, hoặc cả người mua và người bán thông qua đối tượng là hàng hoá, dịch vụ.

Nói tóm lại, từ các khái niệm trên, hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại được hiểu là hoạt động sản xuất, kinh doanh hàng hoá trái phép. Từ những sản phẩm hàng hoá sản xuất ra giống với những sản phẩm nhà nước công nhận và cho phép sản xuất, nhập khẩu, tiêu thụ trên thị trường không có nguồn gốc rõ ràng hoặc giả mạo các thương hiệu hàng hoá trên thị trường với mục đích lợi nhuận bất chính sẽ mang lại những tổn thất lớn cho nền kinh tế. Vì vậy, việc này đòi hỏi các Bộ, cơ quan về luật pháp cần có những bộ luật, nghị định, các văn bản quy phạm pháp luật để đi sâu trong việc phát hiện và xử phạt đối với những hành vi vi phạm này.

1.1.2. Đặc điểm về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

Hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại luôn tồn tại trong mọi nền kinh tế. Khi nền kinh càng mở cửa thì hoạt động này diễn ra ngày càng tinh vi với nhiều hình thức khác nhau. Tuy nhiên, những hoạt động về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại đều có những đặc điểm chung như sau:

- Hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại thường diễn ra lén lút nhằm qua mặt các cơ quan quản lý Nhà nước. Vì hoạt động này là một hoạt động phi pháp do mọi đối tượng sản xuất, kinh doanh hàng lậu đều tiến hành ở những nơi có ít sự quản lý của các cơ quan chức năng, hoặc những nơi thưa dân, giao thông đi lại khó khăn nhằm hạn chế sự rà soát, kiểm soát của cơ quan quản lý Nhà nước nói chung và Sở Công Thương cùng các cơ quan ban ngành liên quan khác nói riêng.
- Hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại diễn ra sôi nổi vào thời điểm cuối năm, đặc biệt trong giai đoạn Tết nguyên đán. Nguyên nhân do tại thời điểm này, nhu cầu tiêu dùng hàng hoá của người dân tăng cao bởi vậy dẫn đến tình trạng khan hiếm hàng hoá. Lợi dụng tình hình hoạt động mua bán sôi nổi trên thị trường các đối tượng xấu nhanh chóng tăng cường hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

- Cùng với sự phát triển của công nghệ, hoạt động sản xuất và buôn bán hàng lậu, hàng giả và gian lận thương mại cũng trở nên ngày càng nhiều hơn. Rất khó để

phân biệt hàng thật, hàng giả từ những mặt hàng tiêu dùng thông thường cho đến mặt hàng tiêu dùng cao cấp. Hàng lậu, hàng giả không chỉ đa dạng hoá về mặt mẫu mã, chủng loại, công nghệ sản xuất mà còn cả về mã vạch giống hệt các loại hàng hoá thật trên thị trường mà mắt thường khó phát hiện được.

- Các hàng hoá buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại phần lớn là những hàng hoá kém chất lượng, không đảm bảo các tiêu chuẩn vệ sinh an toàn,... sau đó được làm giả các đặc điểm, tính chất giống như hàng thật có thương hiệu và chất lượng tốt. Hoặc cá biệt cũng có thể là hàng hoá chất lượng tốt nhưng vì không muốn tốn kém chi phí và thời gian quảng bá thương hiệu, xúc tiến thương mại để sản phẩm ngày được tin dùng và tồn tại lâu dài nên chủ kinh doanh đã tìm cách để sản phẩm của mình ẩn náu, núp dưới nhãn hiệu nổi tiếng của hàng hoá cùng loại. Nhờ những thủ đoạn như vậy mà chủ kinh doanh đột chấy được giai đoạn tiêu thụ sản phẩm một cách nhanh chóng và thu về lợi nhuận bất chính từ hoạt động này.

Nhìn chung, các mặt hàng buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại đều được mô phỏng giống hàng thật nên rất dễ có sự nhầm lẫn. Chính vì vậy, các cơ quan quản lý Nhà nước cần có biện pháp tuyên truyền, nâng cao nhận thức cho người tiêu dùng trong việc phân biệt hàng lậu và hàng giả từ đó bảo vệ quyền lợi và lợi ích cho nhà sản xuất và người tiêu dùng.

1.2. Tổng quan quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

1.2.1. Khái niệm quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

- Khái niệm quản lý nhà nước về thương mại:

Quản lý nhà nước về thương mại là một bộ phận hợp thành của quản lý nhà nước về kinh tế, đó là sự tác động có hướng đích, có tổ chức của các cơ quan quản lý nhà nước về thương mại đến các đối tượng quản lý là thương nhân và chủ thể kinh tế khác cùng với hoạt động trao đổi mua bán của họ thông qua việc sử dụng các công cụ, chính sách và phương pháp quản lý nhằm đạt mục tiêu đã đặt ra trong từng giai đoạn phát triển.

- Khái niệm quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại:

Trên cơ sở khái niệm quản lý nhà nước về thương mại ở trên, ta có thể xem xét khái niệm quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại như sau:

Quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại là một bộ phận hợp thành của quản lý nhà nước về thương mại, đó là sự tác động có hướng đích, có tổ chức của các cơ quan quản lý nhà nước trên tầm vĩ mô

về hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại các cấp đến hệ thống bị quản lý thông qua việc sử dụng các công cụ, chính sách và phương pháp quản lý nhằm đạt mục tiêu kinh tế - xã hội trong giai đoạn lịch sử nhất định của quốc gia.

1.2.2. Vai trò của quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

Khi nền kinh tế Việt Nam hội nhập ngày càng sâu, rộng thì hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại diễn ra ngày càng nhiều và tinh vi hơn trên quy mô toàn cầu. Bởi vậy, để chống chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại đòi hỏi công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động này cần được tiến hành thường xuyên, liên tục nhằm hạn chế tối đa các hành vi vi phạm, từ đó bảo hộ cho nhà sản xuất và kinh doanh chân chính trong nước. Bởi vậy, vai trò chính của quản lý nhà nước đối với hoạt động chống chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại như sau:

Thứ nhất, bảo hộ quyền và lợi ích hợp pháp cho nhà sản xuất và kinh doanh trong nước. Khi hàng giả được nhập lậu hoặc được sản xuất với giá rẻ, sau đó được gắn bao bì giống hệt hàng hóa chính hãng và được trà trộn vào thị trường sẽ làm mất sự uy tín của các doanh nghiệp sản xuất trong nước hoặc những nhà sản xuất có uy tín trên thị trường. Từ đó, gây thiệt hại nghiêm trọng cho nhà sản xuất và làm thất thu nguồn ngân sách nhà nước.

Thứ hai, bảo vệ lợi ích cho người tiêu dùng: Hiện nay, việc phân biệt hàng giả, hàng nhập lậu là vô cùng khó khăn đối với người tiêu dùng. Hiện nay, khi công nghệ phát triển, việc làm giả mã vạch, giả bao bì,... diễn ra hết sức tinh vi làm cho người tiêu dùng bằng mắt thường không thể phân biệt được hàng thật, hàng nhái.... Người

tiêu dùng mua hàng thật nhưng lại bị mua phải hàng giả có chất lượng kém dẫn tới mất niềm tin vào nhà sản xuất, ảnh hưởng xấu tới sức khỏe,... Do đó, quản lý nhà nước đối với hoạt động chống chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại giúp bảo vệ lợi ích của người tiêu dùng, từ đó bảo vệ sức khỏe cho cộng đồng.

Thứ ba, đảm bảo nguồn thu cho ngân sách nhà nước. Việc kinh doanh hàng giả và buôn lậu với mục tiêu là trốn thuế và thu lợi bất chính cho các đối tượng xấu, gây tổn thất cho các doanh nghiệp làm ăn chân chính. Do đó gây thất thoát nguồn thu cho ngân sách nhà nước. Chính vì vậy, quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại không chỉ bảo vệ quyền và lợi ích cho người tiêu dùng và nhà sản xuất mà còn đảm bảo nguồn thu từ các hoạt động sản xuất kinh doanh cho ngân sách nhà nước, từ đó nhà nước có nguồn ngân sách để đảm bảo tái đầu tư cho toàn xã hội.

1.3. Nội dung và nguyên lý quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

1.3.1. Nội dung quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

1.1.3.1. Ban hành hệ thống văn bản quy phạm pháp luật điều chỉnh hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

Hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại từ lâu đã được đưa vào trong các Nghị quyết của Đảng, văn bản pháp luật của Nhà nước. Đây là một trong những hoạt động cần thực hiện thường xuyên, liên tục, lâu dài, hơn nữa cần sự góp ý của các Bộ, ban ngành, từ Trung ương đến địa phương. Để có thể tổ chức tốt cuộc đấu tranh chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại, yêu cầu tất cả chúng ta phải kiên trì, kiên quyết, kết hợp đồng bộ nhiều giải pháp và phát huy sức mạnh tổng thể của cả nước. Chính vì vậy, quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại tại địa phương cũng phải dựa vào hệ thống văn bản pháp luật Nhà nước xây dựng.

Các cơ quan chức năng thuộc Trung ương có trách nhiệm soạn thảo các văn bản pháp luật, Nghị quyết đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Trong công tác phòng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại, điển hình là Nghị quyết 41/NQ-CP Về việc đẩy mạnh công tác đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trong tình hình mới. Nghị quyết căn cứ Luật Tổ chức Chính phủ ngày 25 tháng 12 năm 2001; Căn cứ Nghị định số 08/2012/NĐ-CP ngày 16 tháng 02 năm 2012 của Chính phủ ban hành Quy chế làm việc của Chính phủ; Trên cơ sở ý kiến của các Thành viên Chính phủ và Kết luận của Thủ tướng Chính phủ tại Phiên họp Chính phủ thường kỳ tháng 5 năm 2015. Ngoài ra, Quyết định số 08/QĐ-BCĐ389 của Ban Chỉ đạo quốc gia chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả: Sửa đổi, bổ sung Quy chế hoạt động của Ban Chỉ đạo quốc gia chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả ban hành kèm theo Quyết định số 264/QĐ-BCĐ ngày 24 tháng 4 năm 2017 của Trưởng Ban Chỉ đạo quốc gia chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả. Quyết định căn cứ vào Quyết định số 34/2007/QĐ-TTg ngày 12 tháng 3 năm 2007 của Thủ tướng Chính phủ về việc ban hành Quy chế thành lập, tổ chức và hoạt động của tổ chức phối hợp liên ngành; Căn cứ Quyết định số 389/QĐ-TTg ngày 19 tháng 3 năm 2014 của Thủ tướng Chính phủ về việc thành lập Ban Chỉ đạo quốc gia chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả; Quyết định số 09/QĐ-TTg ngày 06 tháng 01 năm 2017 của Thủ tướng Chính phủ về việc sửa đổi, bổ sung Quyết định số 389/QĐ-TTg ngày 19 tháng 3 năm 2014; Quyết định số 73/QĐ-TTg ngày 16 tháng 01 năm 2021 của Thủ tướng Chính phủ về việc sửa đổi, bổ sung Quyết định số 09/QĐ-TTg ngày 06 tháng 01 năm 2017; Theo đề nghị của phó Trưởng ban

Thường trực Ban Chỉ đạo quốc gia chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả - Bộ trưởng Bộ Tài Chính.

Các văn bản quản lý đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại do địa phương soạn thảo chủ yếu tập trung vào cụ thể hóa và hướng dẫn các Nghị định, quyết định của Chính phủ, chỉ thị của Thủ tướng, các quyết định, thông tư của Bộ máy quản lý ngành thương mại (Bộ Công thương) nói chung và Bộ máy quản lý đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại nói riêng và các Bộ ngành khác có liên quan như Bộ Tài chính, Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn, Bộ Tài nguyên và Môi trường,...

Nội dung của các văn bản quản lý hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại chủ yếu liên quan đến quy trình xử lý vi phạm hành chính, xử lý các khiếu kiện, văn bản tổ chức chỉ đạo, điều hành, phân công quản lý, phân cấp quản lý đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

1.1.3.2. Xây dựng và tổ chức thực hiện các kế hoạch nhằm chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

Chính quyền cấp tỉnh/thành phố chịu trách nhiệm chính về xây dựng và quản lý các kế hoạch nhằm phòng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn phù hợp với quy hoạch, chiến lược, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương và Quốc gia. Nội dung kế hoạch phòng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận ở địa phương có thể là kế hoạch tổng thể nhưng cũng có thể là kế hoạch riêng đối với từng lĩnh vực mà buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại xuất hiện.

Để thực hiện hóa kế hoạch phòng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại, chính quyền và các cơ quan chức năng cần phải cụ thể hóa chính sách của Chính phủ, xây dựng cơ chế chính sách đặc thù cho hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại của địa phương, các chương trình, mục tiêu và dự án, kế hoạch cụ thể cho từng thời gian.

1.1.3.3. Tổ chức bộ máy quản lý, phân công trách nhiệm và phối hợp thực thi chính sách, pháp luật đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

Ở cấp Trung ương chủ yếu tập trung vào việc soạn thảo và ban hành các văn bản quy phạm pháp luật đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại, chỉ đạo tổ chức, điều hành các ngành, các cấp triển khai và phối hợp thực hiện chính sách pháp luật đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

Ở cấp địa phương, để thực thi quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh, UBND tỉnh/thành phố trực thuộc Trung ương phải phân công trách nhiệm rõ ràng cho các Sở quản lý đối với hoạt

động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại, UBND cấp quận/huyện, cấp xã/phường và quy định trách nhiệm phối hợp hoạt động quản lý. Một mặt các sở quản lý đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại của tỉnh phải

phối hợp theo chiều dọc với Bộ quản lý đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại ở Trung ương về chuyên môn nghiệp vụ, mặt khác cũng phải phối hợp với các ngành theo chiều ngang trên tinh thần có quy định rõ ràng chức năng và nhiệm vụ của từng ngành để tránh chồng chéo hoạt động. Có như vậy mới có thể phát huy tốt mọi nguồn lực trong quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

Các lực lượng chức năng hiện nay được giao trọng trách trong công tác chống buôn lậu, gian lận thương mại gồm Sở Công Thương, Quản lý thị trường, Công an, Hải quan, Thuế. Trong đó lực lượng Công an, Quản lý thị trường và Hải quan thường xuyên trực tiếp đấu tranh với các đối tượng vi phạm. Tuy nhiên, với thực tế các đối tượng vi phạm hoạt động một cách ngày càng tinh vi, sử dụng nhiều hình thức, tuyến đường, phương tiện hiện đại để thực hiện hành vi vi phạm, thì số vụ việc phức tạp, cần đến sự phối hợp của nhiều lực lượng chức năng ngày càng tăng lên. Do vậy, công tác chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại hiện nay không chỉ là việc thực hiện những nhiệm vụ riêng lẻ của từng cơ quan mà còn là trách nhiệm phối hợp với các lực lượng khác nhau, trong và ngoài địa bàn, để giải quyết một cách triệt để, toàn diện nhất những vụ việc phức tạp, xử lý những đối tượng vi phạm đúng quy định của pháp luật.

1.1.3.4. Thanh tra, kiểm tra, giải quyết khiếu nại và xử lý vi phạm các hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

Đây là nội dung bắt buộc của quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại từ Trung ương đến địa phương. Kiểm tra, kiểm soát thị trường bao gồm từ trình sát địa bàn, nắm bắt thông tin, phát hiện các đối tượng vi phạm, đề xuất kiểm tra đối tượng, tổ chức lực lượng, tiến hành nhiệm vụ, đấu tranh với đối tượng và thực hiện xử lý vi phạm. Trong tình hình thực tế hiện nay, khi các đối tượng vi phạm ngày càng có xu hướng tăng với những phương thức, thủ đoạn ngày càng tinh vi thì việc tăng cường phát hiện và kiểm soát, kiểm tra ngày càng trở nên cấp thiết. Các kế hoạch kiểm tra thị trường phải được lập ra một cách định kỳ và liên tục, sát và phù hợp với tình hình thị trường và thực tế vi phạm, gồm các Kế hoạch theo tháng, quý, năm, dịp nghỉ lễ khi tình hình thương mại cao điểm; hoặc Kế hoạch kiểm tra tập trung vào từng mặt hàng buôn lậu trọng điểm như mỹ phẩm, dược phẩm, rượu bia, thuốc lá, quần áo, đồ điện tử,... Ngoài ra, cần tăng cường quản lý giá tính thuế, kiểm tra sau thông quan, hoàn thuế giá trị gia tăng, chính sách thương mại biên giới, khu kinh tế cửa khẩu, khu thương mại, thị trường nội địa, các loại hình kinh doanh, dịch vụ dễ dẫn đến buôn lậu, gian lận thương mại như xuất khẩu, nhập khẩu, tạm nhập tái xuất, gửi kho ngoại quan, bán hàng miễn thuế, sản xuất xuất khẩu, gia công, vận chuyển hàng hóa từ biên giới vào nội địa. Đẩy mạnh các hoạt động kiểm tra, thanh tra

về tiêu chuẩn chất lượng hàng hóa, điều kiện sản xuất, kinh doanh các mặt hàng thuộc diện quản lý chuyên ngành. Song song với việc lập ra kế hoạch, các cơ quan chức năng cần chuẩn bị lực lượng, phương án thực hiện cho các kế hoạch đề ra, quyết tâm hoàn thành tốt nhiệm vụ.

Bên cạnh việc thanh tra, kiểm tra, thì công tác xử lý vi phạm phải được thực hiện thật nhanh chóng, nghiêm minh theo đúng quy định của pháp luật khi phát hiện ra vi phạm. Tránh vì nể nang, hoặc có cán bộ tha hóa biến chất bị bọn tội phạm mua chuộc nên bỏ qua hành vi vi phạm, xử lý không nghiêm túc dẫn đến việc coi thường pháp luật của các đối tượng, việc tiếp diễn hành vi vi phạm sau này là không tránh khỏi. Hiện nay, công tác xử lý vi phạm các lĩnh vực về thương mại trên địa bàn tỉnh chủ yếu là việc xử phạt vi phạm hành chính đối với các cá nhân, doanh nghiệp vi phạm (được thực hiện bởi các lực lượng Quản lý thị trường) hoặc truy cứu trách nhiệm hình sự (lực lượng công an, tòa án, viện kiểm soát nhân dân). Tuy nhiên, đối với những vụ việc phải truy cứu trách nhiệm hình sự, giá trị vi phạm lớn, lực lượng chức năng sẽ chuyển vụ việc lên cấp trung ương để xử lý vụ việc theo quy định. Do vậy, đối với việc xử lý vi phạm hành chính trên địa bàn tỉnh, đòi hỏi các lực lượng chức năng phải thật nghiêm túc trong việc xử lý, việc xử phạt phải có tính chất răn đe để các đối tượng không tiếp tục tái diễn, thường xuyên thay đổi cán bộ phụ trách địa bàn để tránh các hiện tượng tiêu cực trong công tác xử lý.

1.3.2. Các chỉ tiêu đánh giá quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

Trong công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại thì việc đánh giá quản lý nhà nước có vai trò quan trọng, góp phần kiểm soát hoạt động quản lý, phân tích kết quả đã đạt được, những tồn tại, hạn chế để có giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Việc đánh giá quản lý nhà nước dựa trên các tiêu chí trong thời điểm hiện nay, đảm bảo tính khoa học và hiệu quả trong công tác quản lý hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Tuy nhiên việc xây dựng tiêu chí đánh giá quản lý nhà nước đối với hoạt động này vẫn chưa được áp dụng một cách thống nhất. Tùy vào đặc điểm tình hình phát triển kinh tế mỗi địa phương quản lý để đảm bảo tính khách quan, phù hợp tình hình thực tế, từ đó có các biện pháp phát huy kết quả tích cực đồng thời đề xuất giải pháp khắc phục tồn tại, hạn chế trong công tác quản lý hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Nhìn chung việc đánh giá sẽ tập trung vào hai nhóm tiêu chí sau:

Thứ nhất, hiệu lực quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

Hiệu lực QLNN nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại chỉ mức độ tuân thủ pháp luật, chấp hành mọi chỉ đạo từ các cơ quan QLNN; đồng thời, biểu hiện mức độ hiện thực quyền lực Nhà nước của các cơ quan QLNN và uy tín của các cơ quan QLNN đối với các tổ chức, doanh nghiệp trong công tác QLNN về hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Do vậy, việc đánh giá hiệu lực QLNN đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại có thể dựa trên tiêu chí sau:

- Đánh giá hiệu lực QLNN qua mức độ tuân thủ các quy định pháp luật; Xem xét mức độ tuân thủ các quy định pháp luật về hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại; Đánh giá việc tuân thủ các quy định theo các tiêu chí, chỉ tiêu chính đối với quá trình điều tiết, kiểm tra, giám sát hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

- Đánh giá hiệu lực QLNN qua mức độ hiện thực quyền lực nhà nước. Mức độ thực hiện tổ chức xây dựng và triển khai định hướng, chính sách phát triển đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại; Mức độ ban hành pháp luật đầy đủ, đồng bộ, kịp thời để đảm bảo phát huy vai trò và tạo điều kiện pháp lý cho hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại; Mức độ điều tiết, can thiệp của Nhà nước, can thiệp quá mức hay thiếu sự điều tiết phù hợp trong quá trình quản lý; Mức độ thực hiện kiểm tra, thanh tra, giám sát hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

Thứ hai, hiệu quả quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

Hiệu quả là chỉ tiêu phản ánh quá trình thực hiện và từ đó đưa ra kết quả hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Hiệu quả QLNN trong công tác chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại được đánh giá bằng các tiêu chí như sau:

- Mức độ hợp lý cho chi phí bỏ ra phục vụ cho công tác quản lý hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

- Mức độ đạt được của các nội dung QLNN so với các mục tiêu QLNN đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại đã đặt ra. Cụ thể là: sự tăng giảm của tổng số vụ kiểm tra, tổng số vụ xử lý, tổng giá trị xử lý,... qua các năm.

- Kết quả của hoạt động ban hành pháp luật, điều tiết và kiểm tra, thanh tra, giám sát của Nhà nước so với các mục tiêu QLNN đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Thể hiện qua sự gia tăng hay giảm sút về số lượng cơ sở vi phạm pháp luật, mức độ chấp hành nghiêm ngặt về giấy phép, các quyền kinh doanh của các cơ sở, doanh nghiệp trong hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

1.3.3. Các nguyên tắc quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

Dựa trên các nguyên tắc quản lý nhà nước về thương mại nói chung thì quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại có những nguyên tắc sau:

1.3.3.1. Quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại phải đảm bảo nguyên tắc tập trung dân chủ

Đây là nguyên tắc cơ bản trong tổ chức và hoạt động của nhà nước nên quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại cũng phải tuân theo nguyên tắc này. Nguyên tắc tập trung dân chủ bao hàm sự kết hợp giữa hai yếu tố tập trung và dân chủ, vừa đảm bảo sự lãnh đạo tập trung trên cơ sở dân chủ, vừa đảm bảo mở rộng dân chủ dưới sự lãnh đạo tập trung. Tập trung dân chủ thể hiện quan hệ trực thuộc, chịu trách nhiệm và báo cáo của cơ quan quản lý trước cơ quan dân chủ; phân định chức năng, thẩm quyền giữa cơ quan quản lý các cấp, bảo đảm sự lãnh đạo tập trung của cấp trên của trung ương và quyền chủ động của cấp dưới. Sự phân quyền cho từng cấp là cần thiết nhưng phải đồng thời được kết hợp với việc xác định vai trò của từng cấp và mỗi cấp lại có vai trò quản lý riêng đặc thù.

Tất cả quyền lực nhà nước thuộc về nhân dân, nhân dân sử dụng quyền lực nhà nước thông qua các cơ quan quyền lực nhà nước do chính họ bầu ra để thay mặt mình trực tiếp thực hiện những quyền lực đó. Nghĩa là các cơ quan như chính phủ, sở công thương, sở y tế, cục thuế,... đều hoạt động dựa trên lợi ích của người dân, bảo vệ các doanh nghiệp kinh doanh làm ăn chân chính, nói không với buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Tập trung hoạt động theo một hệ thống thống nhất, nhưng mỗi cấp vẫn có vai trò và đặc trưng quản lý riêng. Có sự phục tùng của cấp dưới đối với cấp trên, của địa phương đối với trung ương. Cấp trên và trung ương mới tập trung quyền lực nhà nước để chỉ đạo, giám sát hoạt động của cấp dưới và của địa phương.

1.3.3.2. Quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại phải đảm bảo kết hợp hài hoà theo ngành và lãnh thổ

Tăng cường bộ máy của nhà nước từ trung ương đến địa phương và cơ sở thành một hệ thống nhất; có sự phân định rành mạch nhiệm vụ, quyền hạn, trách nhiệm từng cấp theo nguyên tắc tập trung dân chủ, kết hợp quản lý theo ngành với quản lý theo lãnh thổ, phân biệt chức năng quản lý hành chính - kinh tế với quản lý sản xuất - kinh doanh. Do đó mà quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại cần tuân theo nguyên tắc kết hợp giữa quản lý theo ngành và quản lý theo lãnh thổ.

Quản lý theo ngành là hoạt động quản lý ở các đơn vị, các tổ chức đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại như Sở công thương, Sở y tế,

cục thuế, Sở tài chính, Sở nông nghiệp và phát triển nông thôn, Viện kiểm soát,... bên cạnh đó quản lý theo ngành cũng làm cho hoạt động của các tổ chức, đơn vị này phát triển một cách đồng bộ, nhịp nhàng, đáp ứng được yêu cầu quản lý của nhà nước và xã hội. Hoạt động quản lý theo ngành được thực hiện với hình thức, quy mô khác nhau, có thể trên phạm vi toàn quốc, trên từng địa điểm hay một vùng lãnh thổ.

Quản lý theo lãnh thổ là quản lý trên một phạm vi địa bàn nhất định theo sự phân vạch lãnh thổ của nhà nước. Tuy nhiên hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại thường diễn biến phức tạp. Các cá nhân, tổ chức thường vận chuyển hàng hóa qua lại giữa các địa phương nên quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại không chỉ là hoạt động của một địa phương mà cần phải có sự liên kết giữa các địa phương khác nhau.

1.3.3.3. Quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại phải đảm bảo nguyên tắc quản lý theo ngành kết hợp với quản lý theo chức năng

Khi thực hiện những hoạt động quản lý ngành, đòi hỏi các chủ thể quản lý phải thực hiện rất nhiều việc chuyên môn khác nhau như lập kế hoạch phát triển ngành, quản lý thực hiện các khoản thu chi, giám sát, kiểm tra việc thực hiện pháp luật,... Do khối lượng công việc quản lý ngày càng nhiều và mang tính chất phức tạp nên đòi hỏi tính chuyên môn hoá cao, vì thế nhu cầu quản lý theo chức năng luôn được đặt ra.

Quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại là sự kết hợp của Sở Công thương, Bộ Công thương, Bộ Y tế,... nhằm đảm bảo việc thực hiện có hiệu quả từng chức năng quản lý riêng biệt của các đơn vị, tổ chức trong ngành, đồng thời bảo đảm mối quan hệ liên ngành, làm cho toàn bộ hoạt động của hệ thống ngành được phối hợp chặt chẽ, có hiệu quả.

1.3.4. Các công cụ quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

1.3.4.1. Công cụ pháp luật

Pháp luật về kinh tế được hiểu là hệ thống văn bản có tính quy phạm pháp luật do cơ quan Nhà nước có thẩm quyền ban hành để thể hiện ý chí, quyền lực của Nhà nước nhằm điều chỉnh các quan hệ trong nền kinh tế. Hệ thống văn bản pháp luật trong quản lý Nhà nước về kinh tế có hai loại văn bản: văn bản qui phạm pháp luật và văn bản áp dụng quy phạm pháp luật.

Văn bản quy phạm pháp luật gồm: (1) Văn bản do Quốc hội và Ủy ban thường vụ Quốc hội ban hành: Hiến pháp, luật, nghị quyết, pháp lệnh, (2) Văn bản do các cơ quan Nhà nước có thẩm quyền khác ở Trung ương ban hành để thi hành Việt Nam quy

phạm pháp luật của Quốc hội và Ủy ban thường vụ Quốc hội ban hành: lệnh, quyết định, chỉ thị, nghị quyết, thông tư, (3) Văn bản do Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân

dân các cấp ban hành để thi hành Việt Nam quy phạm pháp luật của Quốc hội, Ủy ban thường vụ Quốc hội và Việt Nam của cơ quan Nhà nước cấp trên.

Văn bản áp dụng quy phạm pháp luật trong quản lý Nhà nước về kinh tế là những văn bản quy phạm pháp luật được ban hành để giải quyết các nhiệm vụ cụ thể đối với đối tượng cụ thể như các quyết định bổ, miễn nhiệm, đề bạt, nâng lương, khen thưởng, kỷ luật, điều động công tác đối với cán bộ công chức Nhà nước.

Hệ thống pháp luật đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại cũng sẽ bao gồm văn bản quy phạm pháp luật liên quan đến buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại và văn bản áp dụng quy phạm pháp luật trong quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

1.3.4.2. Công cụ kế hoạch hoá

Để thể hiện mục tiêu quản lý của Nhà nước, quản lý nhà nước đối với thương mại sử dụng các công cụ: chiến lược phát triển thương mại, kế hoạch hóa, chương trình phát triển thương mại...

Chiến lược phát triển thương mại là một hệ thống các quan điểm cơ bản, các mục tiêu lớn và các giải pháp chủ yếu được lựa chọn nhằm đạt được một bước. Đường lối phát triển thương mại đất nước trong một chặng thời gian đủ dài. Thực chất chiến lược phát triển thương mại là sự cụ thể hóa đường lối phát triển doanh nghiệp trong mỗi chặng đường lịch sử của đất nước (thường là 10 năm, 15 năm, hoặc 20 năm) và cũng do Đảng cầm quyền chỉ đạo và xây dựng.

Kế hoạch là cụ thể hóa chiến lược dài hạn, gồm có kế hoạch dài hạn, kế hoạch trung hạn, kế hoạch hàng năm. Thực chất, kế hoạch là một hệ thống các mục tiêu kinh tế vĩ mô cơ bản được xác định như: tốc độ phát triển thương mại, tổng mức lưu chuyển hàng hóa, tổng kim ngạch xuất nhập khẩu,...các chỉ tiêu kế hoạch này bao quát các ngành, các vùng, các lĩnh vực và thành phần kinh tế.

Chương trình phát triển thương mại là tổ hợp các mục tiêu, các nhiệm vụ, các thủ tục, các bước phải tiến hành, các nguồn lực và các yếu tố cần thiết để thực hiện một ý đồ lớn, một mục tiêu nhất định đã được xác định trong một thời kỳ nhất định.

Quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại cũng sử dụng đầy đủ các công cụ nói trên. Nhà nước, UBND các tỉnh và thành phố đưa ra chiến lược dài hạn, kế hoạch cụ thể cho từng giai đoạn và những chương trình hành động chi tiết nhằm thực hiện tốt công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

1.3.4.3. Công cụ chính sách

Chính sách thương mại nói chung và chính sách đối với buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại nói riêng là công cụ thể hiện tư tưởng, quan điểm của Nhà nước trong việc điều chỉnh các hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

Chính sách đối với buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại là một hệ thống phức tạp gồm nhiều loại:

- Chính sách phát triển thương nhân, thương quyền là những chính sách đảm bảo quyền lợi cho những thương nhân có hoạt động thương mại chân chính và chính sách xử lý vi phạm đối với những thương nhân có hành vi gian lận thương mại để đảm bảo sự công bằng trong môi trường kinh doanh.

- Chính sách phát triển hàng hóa là những chính sách liên đến xuất xứ, nguồn gốc, đảm bảo chất lượng sản phẩm. Đồng thời là những chính sách kiểm tra đối với hàng hóa nhằm loại bỏ những hàng hóa không đạt tiêu chuẩn kỹ thuật, hàng gian lận hóa đơn, hàng lậu trốn thuế.

- Chính sách hỗ trợ khác như chính sách bồi dưỡng, nâng cao trình độ chuyên môn đối với cán bộ quản lý thị trường, chính sách khoa học công nghệ nhằm giúp kiểm tra, kiểm soát hoạt động gian lận thương mại dễ dàng hơn.

Quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại cũng thiết lập một số hệ thống chính sách như chính sách liên quan đến hoạt động hải quan, chính sách khen thưởng đối với cá nhân, tập thể trong hoạt động phòng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC VỀ HOẠT ĐỘNG CHỐNG BUÔN LẬU, HÀNG GIẢ VÀ GIAN LẬN THƯƠNG MẠI TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH LÀO CAI

2.1. Tổng quan về tình hình hoạt động và các nhân tố ảnh hưởng đến chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

2.1.1. Tổng quan tình hình hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

Trong những năm qua, tình hình kinh tế tỉnh Lào Cai bên cạnh những thành tựu đạt được cũng phải đối mặt với rất nhiều khó khăn. Hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại tăng cả về số vụ và mức độ vi phạm.

Với đặc thù là tỉnh có biên giới trải dài, tình trạng buôn lậu, vận chuyển trái phép hàng hóa qua biên giới vào dịp cuối năm 2018 và hai tháng đầu năm 2019 có những diễn biến phức tạp, tập trung vào các mặt hàng tiêu dùng nhập khẩu có điều kiện, cấm nhập khẩu như: Thuốc lá điếu, hàng tiêu dùng, điện thoại, máy tính bảng đã qua sử dụng, mỹ phẩm, thủy sản giống, khoáng sản, hoa quả... Các đối tượng buôn lậu hoạt động ngày càng tinh vi hơn, sử dụng mọi phương thức, thủ đoạn như: Lợi dụng chế độ ưu đãi miễn kiểm tra của hải quan, chính sách ưu đãi, miễn thuế của cư dân biên giới, thuê người theo dõi các lực lượng chức năng, vận chuyển hàng theo từng cung đoạn, sử dụng biển kiểm soát giả, cất giấu hàng vào hầm, vách ngăn...

Tại thị trường nội địa, tình trạng vận chuyển, buôn bán thực phẩm không qua kiểm dịch, hàng hóa không có nguồn gốc, xuất xứ, hàng giả, hàng kém chất lượng, thuốc bảo vệ thực vật còn diễn ra tại một số nơi, nhất là tại địa bàn TP. Lào Cai, các huyện Sa Pa, Bảo Thắng, Bát Xát, Mường Khương... tập trung vào các nhóm hàng thiết yếu, có nhu cầu tiêu thụ cao như: Rượu, bia, nước giải khát, bánh, kẹo, sản phẩm công nghệ, quần áo, giày dép, mỹ phẩm, thực phẩm chức năng, thuốc bảo vệ thực vật...

Trên tuyến biên giới, hiện tượng gian lận thông qua vận chuyển hàng nhỏ lẻ (dạng cư dân biên giới), tập kết tại các nhà dân ven đường chờ thời cơ gom hàng vận chuyển vào sâu nội địa còn phổ biến. Quản lý thị trường đã phối hợp với các lực lượng chức năng kiểm tra, bắt giữ một số hàng hóa nhập lậu như chân gà, thực phẩm chức năng, bánh kẹo, đồ chơi trẻ em... Đặc biệt năm 2019, phát hiện 16 container chứa hạt dẻ cười, số lượng 440.688,32 kg có tem nhãn của nước ngoài, nhưng chưa có ai nhận.

Công tác đấu tranh phòng, chống buôn lậu trên tuyến biên giới còn có một số khó khăn, vướng mắc, nhất là từ đầu năm 2020 đến nay do ảnh hưởng nặng nề của dịch Covid-19, hoạt động xuất, nhập khẩu hàng hóa qua tuyến biên giới, cửa khẩu Lào Cai có thời gian ngưng trệ hẳn, đặc biệt là thời gian cuối tháng 8/2021 cho đến nay, phía Trung Quốc đồng loạt xây dựng hàng rào dây thép gai dọc tuyến biên giới, qua đó

hoạt động buôn lậu, gian lận thương mại, vận chuyển trái phép hàng hóa qua biên giới giảm so với những năm trước. Song lợi dụng các quy định về công tác phòng chống dịch Covid-19, một số đối tượng đã đưa hàng hóa vào cửa khẩu chờ để đưa hàng nhập lậu qua biên giới trái phép hoặc hoạt động thương mại điện tử (bán hàng qua mạng) để tập kết và kinh doanh hàng hóa không rõ nguồn gốc trong khu vực biên giới. Công tác phối hợp giữa các lực lượng chức năng trong đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại có lúc, có đơn vị chưa thường xuyên.

2.1.2. Các nhân tố ảnh hưởng đến hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

2.1.2.1. Nhân tố khách quan

Thứ nhất, hệ thống văn bản pháp luật.

Đây có thể coi là cơ sở để phát triển và xử phạt đối với hành vi buôn lậu và gian lận thương mại. Những văn bản quy phạm pháp luật, văn bản hướng dẫn càng chi tiết, cụ thể, rõ ràng, nghiêm minh càng giúp các đối tượng buôn lậu và gian lận thương mại không còn tìm ra các kẽ hở của chính sách, pháp luật để lợi dụng cho hành vi phạm tội.

Hiện nay, hệ thống pháp luật và cơ chế chính sách của nước ta còn tồn tại nhiều bất cập, sơ hở nhưng chậm sửa đổi, bổ sung, nhiều văn bản chưa thống nhất, chưa đồng bộ, chồng chéo nhau gây khó khăn cho người thi hành pháp luật trong việc xử lý những vi phạm. Bởi vậy dù liên tục kiện toàn lực lượng, triển khai nhiệm vụ chống buôn lậu, gian lận thương mại được đẩy mạnh nhưng hành lang pháp lý chưa vững chắc sẽ không thể tạo điều kiện cho hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại của đất nước ta đạt được hiệu quả cao nhất.

Thứ hai, sự phát triển của nền kinh tế.

Một nền kinh tế thực sự phát triển, chất lượng hàng hóa sản xuất ra đáp ứng được nhu cầu và thị yếu người tiêu dùng, giá cả hợp lý, cân đối được giữa cung và cầu sẽ góp phần không nhỏ cho việc giảm thiểu tệ nạn gian lận thương mại trên thị trường.

Nền kinh tế thị trường luôn tuân theo quy luật cung – cầu và giá trị hàng hóa, hàng tốt, rẻ sẽ chiến thắng hàng xấu, chất lượng kém, giá thành cao; đây là quy luật phổ biến và vận hành trong bất kỳ nền kinh tế hàng hóa nào. Nhiều mặt hàng chất lượng kém, không phù hợp với thị hiếu người tiêu dùng, chi phí sản xuất và giá thành cao, chưa đủ sức cạnh tranh với hàng hóa ngoại nhập. Trong khi một số nước trong khu vực hàng hóa luôn trong tình trạng dư thừa, phong phú về chủng loại, khá tốt về chất lượng, giá cả lại thấp hơn hoặc ngang bằng hàng hóa cùng loại sản xuất trong nước, có nước thực hiện chính sách bù lỗ bằng con đường buôn lậu đã đẩy hàng hóa ế thừa vào thị trường nước ta.

Bởi vậy, một khi nền kinh tế trong nước có phát triển, đảm bảo được số lượng và chất lượng, giá cả hàng hóa cho người tiêu dùng trong nước, thì vấn nạn buôn lậu,

hàng giả và gian lận thương mại mới có thể được đẩy lùi. Và ngược lại, một khi những tệ nạn này được xóa bỏ thì nền kinh tế trong nước sẽ trở nên khởi sắc và cạnh tranh được với các nước trên thế giới.

2.1.2.2. Nhân tố chủ quan

Thứ nhất, năng lực của cán bộ thực thi công tác chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

Lực lượng công chức, viên chức thực thi công vụ trong buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Đây là yếu tố rất quan trọng, nếu chúng ta có lực lượng trong sạch, tinh thông về nghiệp vụ, có ý thức trách nhiệm cao, chắc chắn sẽ là yếu tố quan trọng góp phần nâng cao hiệu quả công tác chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

Có thể thấy lực lượng chức năng thực hiện phòng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại của ta vẫn còn mỏng và yếu. Nhiều vụ việc phát hiện nhưng còn mất nhiều thời gian xác minh, kéo dài, không tập trung giải quyết dứt điểm. Trình độ đội ngũ cán bộ công chức còn chưa đồng đều, điều này gây ảnh hưởng không nhỏ đến hiệu quả hoạt động.

Thêm vào đó, nếu trong lực lượng đấu tranh chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại có những cán bộ tha hóa, biến chất, tiếp tay cho bọn gian lận thương mại để kiếm lợi ích riêng, sẽ gây nên những hậu quả nghiêm trọng và lâu dài cho bộ máy quản lý của nhà nước ta. Điều này tạo nên những lỗ hổng trong bộ máy quản lý, gây mất niềm tin đối với người dân và còn đe dọa đến an ninh quốc gia.

Vì vậy, một khi đã xây dựng được lực lượng cán bộ, công chức, nhân viên đảm bảo được số lượng và chất lượng và trong sáng về đạo đức, sẽ tạo nên một bước tiến lớn trong hoạt động phòng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại của nước ta. Làm nòng cốt tham mưu cho chính quyền địa phương cùng toàn dân đẩy lùi tệ nạn này, tạo dựng sự tin tưởng của nhân dân và an toàn xã hội.

Thứ hai, đạo đức của người kinh doanh.

Bên cạnh nhận thức của người tiêu dùng, thì đạo đức của các nhà kinh doanh cũng ảnh hưởng quan trọng đến việc đẩy lùi được buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Các đối tượng xấu trong buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại thực hiện vận chuyển hàng hóa nhập lậu trót lọt qua cửa khẩu biên giới, nhưng làm sao để hàng hóa đó có thể dễ dàng tiếp cận thị trường người tiêu dùng? Điều đó chính là nhờ những doanh nghiệp, những tiểu thương vì lợi ích trước mắt mà sẵn sàng tiếp tay cho những đối tượng xấu này để hàng hóa nhập lậu được phân phối tràn ngập trên thị trường hiện nay. Một số ít những người buôn bán không nhận thức được hành vi của

mình là vi phạm pháp luật, nhưng hiện nay có rất nhiều cá nhân, doanh nghiệp vừa và nhỏ dù biết hành vi của mình là vi phạm pháp luật nhưng vẫn tìm mọi cách để kiếm lợi

nhuận dựa vào việc buôn bán hàng hóa nhập lậu, hàng giả, hay sử dụng những mánh khóe lừa lọc, làm giả mạo nhãn hiệu, xuất xứ, giá cả,... của hàng hóa để chiếm đoạt quyền lợi của người tiêu dùng, làm thất thu ngân sách nhà nước và gây tổn hại cho kinh tế - xã hội.

Vì vậy, ngoài những yếu tố trực tiếp như tăng cường nhân lực, vận lực, công tác quản lý để phòng chống gian lận thương mại, thì những yếu tố khác trên thị trường, nhận thức của người dân, đạo đức doanh nghiệp cũng tác động rất lớn đến sự thành công của công cuộc đấu tranh đầy khó khăn và cam go này. Chính những nhân tố này là một phần quan trọng để đấu tranh trực tiếp chống lại đối tượng xấu về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại mọi nơi, mọi lúc trên thị trường hàng hóa ngày càng phát triển hiện nay, nơi mà nếu chỉ có các cơ quan chức năng nhiều khi không thể kiểm soát một cách toàn diện được.

Thứ ba, nhận thức của người tiêu dùng.

Cuộc đấu tranh phòng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại có thành công hay không còn chịu ảnh hưởng rất lớn từ tầng lớp nhân dân. Hiện nay nhận thức của người dân tại những khu vực thành phố lớn về mức độ nguy hiểm của buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại cũng như tính cấp thiết của việc phòng chống vấn nạn này đã được nâng cao hơn. Tuy nhiên, tại những vùng nông thôn, miền núi, khu vực biên giới, cửa khẩu, những khu vực kinh tế còn khó khăn trên cả nước, hiểu biết và nhận thức của người dân về vấn đề này còn rất hạn chế.

Chính vì vậy, bên cạnh những yếu tố trong khâu quản lý của cơ quan nhà nước, thì nhận thức, trách nhiệm của những người dân hàng ngày đang tiêu dùng hàng hóa trên thị trường cũng vô cùng quan trọng trong việc phòng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại của đất nước. Một khi nhận thức của người dân được nâng cao, chúng ta sẽ hạn chế, ngăn chặn được sự lan rộng ngày một nhanh chóng của nạn buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên cả nước, từ trung ương đến địa phương.

2.2. Thực trạng về quản lý nhà nước về hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

2.2.1. Hệ thống văn bản pháp luật điều chỉnh hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

Trong Bộ luật hình sự năm 2015 của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam đã quy định rõ về tội phạm và chế tài của hành vi buôn lậu và gian lận thương mại. Điều 188 (tội buôn lậu); Điều 189 (tội vận chuyển trái phép hàng hóa, tiền tệ qua biên giới); Điều 190 (tội sản xuất, buôn bán hàng cấm); Điều 191 (tội tàng trữ, vận chuyển hàng cấm); Điều 192 (tội sản xuất, buôn bán hàng giả); Điều 193 (tội sản xuất, buôn

bán hàng giả là lương thực, thực phẩm, phụ gia thực phẩm); Điều 194 (tội sản xuất, buôn bán hàng giả là thuốc chữa bệnh, thuốc phòng bệnh); Điều 195 (tội sản

xuất, buôn bán hàng giả là thức ăn dùng để chăn nuôi, phân bón, thuốc thú y, thuốc bảo vệ thực vật, giống cây trồng, vật nuôi); Điều 196 (tội đầu cơ); Điều 200 (tội trốn thuế). Việc quy định cụ thể như trên có thể thấy Nhà nước ta đã rất chú trọng trong công tác phòng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trong thời kì đổi mới, góp phần giúp các cơ quan chức năng phát hiện những hành vi vi phạm và có chế tài xử phạt thích đáng đối với những tội danh này.

Ngoài ra, còn có Bộ luật tố tụng hình sự năm 2015, luật thuế xuất khẩu, thuế nhập khẩu 2016, Luật Đầu tư nước ngoài tại Việt Nam năm 2016, Luật Hải quan năm 2014 cũng đã có quy định cụ thể làm cơ sở pháp lý cho việc đấu tranh phòng chống tội phạm về gian lận thương mại. Các hành vi gian lận thương mại bị xử lý vi phạm hành chính thì trước đây áp dụng theo pháp lệnh xử phạt vi phạm hành chính số 44/2002/PL

- UBTVQH10 của Ủy ban thường vụ quốc hội ngày 02 tháng 7 năm 2002 (sửa đổi bổ sung vào năm 2007, 2008), nay được áp dụng theo Luật xử phạt vi phạm hành chính năm 2012 (có hiệu lực vào ngày 01 tháng 7 năm 2013).

Trong tình hình thực tế hiện nay, hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại được thực hiện ngày càng tinh vi, phức tạp. Ngày 9/6/2015, Chính phủ đã ban hành Nghị quyết số 41/NQ - CP (Nghị quyết số 41) về việc đẩy mạnh công tác đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trong tình hình mới. Nghị quyết 41 quy định rõ, nhằm phát huy sức mạnh tổng hợp của xã hội và tạo được chuyển biến căn bản về đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trong thời gian tới. Các Bộ, ngành, địa phương, các lực lượng chức năng cần nhận thức rõ những nguy hại của buôn lậu, gian lận thương mại và sản xuất, kinh doanh hàng giả đối với kinh tế - xã hội, an ninh trật tự, an toàn của cộng đồng, sức khỏe của con người, đề ra các giải pháp cụ thể, phù hợp và tổ chức thực hiện kiên quyết, hiệu quả. Theo đó, Nghị quyết 41 yêu cầu các Bộ, ngành, địa phương, các lực lượng chức năng tổ chức quán triệt những quy định của pháp luật, chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ, Ban Chỉ đạo 389 quốc gia về đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả; xác định công tác đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả là một trong những nhiệm vụ chính trị quan trọng, thường xuyên của tất cả các Bộ, ngành, chính quyền địa phương các cấp và phải tập trung đấu tranh trên cả ba lĩnh vực: Buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả. Căn cứ đường lối của Đảng, các văn bản pháp luật của Nhà nước, Nghị quyết, nghị định của Chính phủ, trên địa bàn tuyến tỉnh, các cơ quan quản lý trên địa bàn Lào Cai đã nghiêm túc chấp hành, triển khai bằng việc lập ra các kế hoạch cụ thể theo thời gian, lĩnh vực, và phù hợp với đặc điểm từng địa bàn quản lý. Sau đó, các lực lượng chức năng sẽ tổ chức nhân lực, vật lực để thực hiện nhiệm vụ được giao, đặc biệt phải tuân theo, bám sát nội dung văn bản chỉ đạo, xử lý vi phạm theo đúng quy định của văn bản quy phạm pháp luật. Thực hiện chỉ đạo

của Chính phủ và Ban chỉ đạo 389 quốc gia, Ban chỉ đạo 389 tỉnh đã kịp thời tham mưu giúp UBND tỉnh ban hành nhiều văn bản chỉ đạo các ban, ngành, UBND, Sở Công thương các địa phương cùng phối hợp với Ban chỉ đạo 389 tỉnh. Cụ thể:

Cục QLTT tỉnh Lào Cai đã ban hành quyết định số 110/QĐ-QLTT ngày 03/6/2020 về việc phê duyệt kế hoạch cao điểm đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trên địa bàn tỉnh Lào Cai năm 2020.

Quyết định số 106/QĐ-QLTT ngày 30/12/2019 về Kế hoạch đấu tranh phòng ngừa, tuyên truyền phổ biến pháp luật và ký cam kết tại các địa bàn nổi cộm về hàng giả, hàng không rõ nguồn gốc xuất xứ và xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ đến hết năm 2020 trên địa bàn tỉnh Lào Cai.

Thực hiện Kế hoạch số 17/KH-TCQLTT ngày 24/11/2020 của Tổng cục Quản lý thị trường và kế hoạch số 279KH-BCĐ389 ngày 22/10/2020 của UBND tỉnh Lào Cai về cao điểm đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trước, trong và sau Tết Nguyên đán Tân Sửu 2021, Cục Quản lý thị trường tỉnh Lào Cai đã ban hành Quyết định số 247/QĐ-QLTT ngày 10/12/2020 về kế hoạch cao điểm kiểm tra, kiểm soát thị trường cuối năm 2020 và trước, trong, sau Tết Nguyên đán Tân Sửu năm 2021, thời gian thực hiện kế hoạch từ 15/12/2020 đến 25/02/2021.

2.2.2. Xây dựng và tổ chức thực hiện các kế hoạch nhằm phòng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

- Tổ chức thực hiện Kế hoạch số 17/KH-TCQLTT ngày 24 tháng 11 năm 2020 về Cao điểm kiểm tra, kiểm soát thị trường cuối năm 2020 và trước, trong, sau Tết Nguyên đán Tân Sửu 2021. Thời gian triển khai từ ngày 25/11/2020-25/02/2021:

Thứ nhất, tập trung kiểm tra, kiểm soát các mặt hàng trọng điểm.

+ Tập trung lực lượng kiểm tra, kiểm soát đối với những mặt hàng thiết yếu, có nhu cầu tiêu dùng lớn trong dịp cuối năm và Tết Nguyên đán như hàng điện tử, điện lạnh, quần áo, giày dép, lương thực, thực phẩm, bánh kẹo, đường, hoa quả, rượu bia, thuốc lá, xì gà, nước giải khát, xăng dầu, động vật và sản phẩm chế biến từ động vật... không để xảy ra tình trạng đầu cơ, găm hàng, tăng giá bất hợp lý; đảm bảo ổn định thị trường để phục vụ nhu cầu Tết cho nhân dân.

+ Tập trung thực hiện các Chỉ thị, kế hoạch, văn bản chỉ đạo của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, Ban Chỉ đạo 389 quốc gia, Bộ Công Thương về các chuyên đề chống buôn lậu như thuốc lá; phân bón, thuốc bảo vệ thực vật giả, kém chất lượng; xăng dầu giả, kém chất lượng; động vật sống và các sản phẩm chế biến từ động vật không rõ nguồn gốc; nhóm hàng dược phẩm, mỹ phẩm, thực phẩm chức năng và thuốc y học cổ truyền.

+ Kiểm tra kiểm soát về công tác an toàn thực phẩm, nhóm mặt hàng nông lâm, thủy sản: đặc biệt phối hợp với các lực lượng chức năng tập trung vào khu vực các chợ

đầu mối, siêu thị, kho chứa hàng đông lạnh; các đơn vị nhập khẩu, kinh doanh thực phẩm đông lạnh; các cơ sở sản xuất - kinh doanh thực phẩm đường phố.

- + Kết hợp kiểm tra các biểu hiện của hành vi đầu cơ, găm hàng, tăng giá trái pháp luật; kiểm tra việc thực hiện đo lường hàng hoá (cân, đong, đóng gói hàng hoá), công bố chất lượng hàng hoá, ghi nhãn hàng hoá của các cơ sở sản xuất kinh doanh bán buôn, bán lẻ để phát hiện các thủ đoạn gian lận về giá hoặc lợi dụng đo lường, đóng gói để tăng giá; kiểm tra, kiểm soát việc thực hiện các quy định của pháp luật về giá, niêm yết giá và bán theo giá niêm yết.

- + Kiểm tra, xử lý các hành vi vi phạm về vận chuyển, buôn bán hàng nhập lậu, hàng cấm, vật liệu nổ, pháo nổ, pháo hoa, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng hóa xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ; kiểm tra việc thực hiện các quy định của pháp luật về giá, đo lường, chất lượng và công tác đảm bảo an toàn vệ sinh thực phẩm; hành vi vi phạm trong lĩnh vực xúc tiến thương mại, thương mại điện tử, các website, mạng xã hội, các ứng dụng bán hàng trực tuyến...

- + Kiểm tra, xử lý các hành vi vi phạm các sản phẩm hàng hoá thuộc danh mục cấm nhập khẩu; các sản phẩm hàng hoá thuộc nhóm bình ổn thị trường.

Thứ hai, tập trung kiểm tra, kiểm soát địa bàn trọng điểm, tuyến trọng điểm.

- + Tăng cường công tác quản lý địa bàn, rà soát các tổ chức, cá nhân kinh doanh trên địa bàn, tăng cường kiểm soát tuyến trọng điểm gần các cửa khẩu, các đường mòn, lối mở, khu vực tập kết hàng hoá gần biên giới; các chợ đầu mối, các trung tâm thương mại; các tuyến đường bộ, đường sắt, đường thủy, cảng hàng không.

- + Xây dựng phương án tổ chức lực lượng, phân công rõ trách nhiệm quản lý cho từng địa bàn; bảo đảm liên thông trong khâu phối hợp thực hiện.

- + Chủ động tổ chức các đoàn thanh tra, kiểm tra liên ngành nhằm tập trung triệt phá tận gốc các đường dây buôn lậu, vận chuyển trái phép hàng hóa qua biên giới, cửa khẩu quốc tế đang tồn tại trên địa bàn.

Thứ 3, tăng cường quản lý giám sát, giữ nghiêm kỷ luật, kỷ cương hành chính trong thực thi công vụ. Thực hiện hoạt động công vụ của lực lượng QLTT theo quy định tại Thông tư số 18/2019/TT-BCT ngày 30/9/2019 của Bộ trưởng Bộ Công Thương:

- + Nâng cao tinh thần trách nhiệm và hiệu quả giải quyết công việc; nêu cao vai trò, trách nhiệm của người đứng đầu;

- + Thường xuyên kiểm tra, giám sát việc triển khai hoạt động công vụ của công chức do cấp mình quản lý để kịp thời đôn đốc, chấn chỉnh công chức hoàn thành nhiệm vụ được phân công, đảm bảo chất lượng và thời gian quy định;

- + Kiên quyết xử lý nghiêm tập thể, cá nhân công chức tha hóa, bao che, tiếp tay cho các hành vi vi phạm pháp luật.

- Xây dựng và tổ chức kế hoạch số 07/KH-TCQLTT ngày 18 tháng 11 năm 2021 về Cao điểm chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả dịp trước, trong và sau Tết Nguyên đán Nhâm Dần 2022:

+ Xác định tuyến, địa bàn, đối tượng, mặt hàng trọng điểm, xây dựng Kế hoạch, phương án cụ thể để triển khai có hiệu quả các văn bản chỉ đạo của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, Ban Chỉ đạo 389 quốc gia, Bộ Công Thương, Tổng cục QLTT trong đợt cao điểm;

+ Tăng cường công tác kiểm tra, kiểm soát thị trường và xử lý vi phạm hành chính đối với hàng hóa là những mặt hàng thiết yếu có nhu cầu tiêu dùng cao trong dịp cuối năm và Tết Nguyên đán như bánh kẹo, rượu bia, nước giải khát, thuốc lá, các mặt hàng thực phẩm tươi sống..., các mặt hàng thiết bị y tế phục vụ phòng, chống dịch Covid-19; không để xảy ra tình trạng đầu cơ, găm hàng, tăng giá bất hợp lý; đảm bảo ổn định thị trường để phục vụ nhu cầu Tết cho nhân dân.

+ Tăng cường công tác phối hợp với các lực lượng chức năng kiểm tra, kiểm soát thường xuyên tại các khu vực, kho bãi, điểm tập kết hàng hóa gần biên giới, các chợ đầu mối, các tuyến đường bộ, đường sắt... nhất là các địa bàn trọng điểm tại các tỉnh biên giới.

+ Ứng dụng công nghệ thông tin để xử lý các hành vi kinh doanh hàng cấm, hàng nhập lậu, hàng giả, hàng xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ....qua mạng xã hội và các sàn thương mại điện tử.

+ Đẩy mạnh công tác thông tin, truyền thông, kết hợp công tác kiểm tra, xử lý vi phạm với việc vận động các tổ chức, cá nhân hoạt động thương mại trên thị trường tham gia đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại, hàng giả bằng các hình thức đa dạng, thiết thực; thực hiện ký cam kết không kinh doanh hàng giả, hàng lậu, kém chất lượng; kiểm tra đối với những cơ sở kinh doanh đã ký cam kết và xử lý nghiêm những trường hợp vi phạm.

+ Thường xuyên kiểm tra, giám sát việc triển khai hoạt động công vụ của công chức do cấp mình quản lý để kịp thời đôn đốc, chấn chỉnh công chức hoàn thành nhiệm vụ được phân công, đảm bảo chất lượng và thời gian quy định; kiên quyết xử lý nghiêm tập thể, cá nhân công chức tha hóa, bao che, tiếp tay cho các hành vi vi phạm pháp luật.

2.2.3. Tổ chức bộ máy quản lý, phân công trách nhiệm và phối hợp thực thi chính sách, pháp luật đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

2.2.3.1. Các lực lượng chức năng thanh tra, kiểm tra, kiểm soát phòng, chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

Sở công thương tỉnh Lào Cai: Chủ trì sự hợp tác trong quản lý và kiểm tra, kiểm tra đấu tranh chống buôn lậu, hàng giả và gian thương mại đối với các lĩnh vực: Kinh doanh sản xuất, công nghiệp tiêu dùng, công ty phẩm và công ty khác chế biến,

xúc tiến thương mại, công ty thương mại, dịch vụ thương mại, quản lý cạnh tranh, kiểm tra, độc quyền chống bán phá giá, bảo vệ quyền lợi người dùng.

Chỉ cục Quản lý thị trường: Chủ trì phối hợp với các cơ quan chức năng các cấp triển khai công tác Quản lý thị trường trên địa bàn tỉnh; Hướng dẫn kiểm tra, kiểm soát việc thực hiện quy định của pháp luật về kinh doanh, lưu thông hàng hóa, các hoạt động thương mại trên thị trường, hoạt động xuất khẩu, nhập khẩu, dịch vụ thương mại, chống đầu cơ, găm hàng, tung tin thất thiệt, tăng giá quá mức, việc niêm yết giá và bán theo giá niêm yết, các vi phạm về giá, ghi nhận hàng hoá và các hành vi buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại kinh doanh trái phép khác: xử lý các hành vi vi phạm theo quy định pháp luật.

Cục Hải quan tỉnh: Trong phạm vi địa bàn hoạt động Hải quan chủ trì kiểm tra, giám sát, kiểm soát đối với hàng hóa, phương tiện vận tải: thực hiện tổ chức công tác phối hợp trong phòng, chống buôn lậu, vận chuyển các hàng hóa qua biên giới và các hành vi vi phạm pháp luật Hải quan; xử lý các hành vi vi phạm theo quy định của pháp luật. Ngoài phạm vi địa bàn hoạt động của Hải quan, cơ quan hải quan có trách nhiệm phối hợp với các cơ quan quản lý nhà nước thực hiện các biện pháp phòng, chống buôn lậu, vận chuyển trái phép hàng hóa qua biên giới và các hành vi khác vi phạm pháp luật Hải quan.

Cục Thuế Lào Cai: Chủ trì thanh tra, kiểm tra và giám sát việc chấp hành chính sách, pháp luật về thuế, chủ trì phối hợp với các cơ quan chức năng khác ở các ngành, các cấp trong phòng, chống gian lận về thuế, xử lý các hành vi vi phạm về thuế theo thẩm quyền.

Công an tỉnh chịu trách nhiệm: Chỉ đạo lực lượng chức năng phát hiện, điều tra xác minh làm rõ đường dây, ổ nhóm buôn lậu, buôn bán hàng cấm, hàng giả có giá trị lớn để xử lý theo quy định của pháp luật, đồng thời có trách nhiệm phối hợp hỗ trợ các cơ quan chức năng, các ngành trong việc kiểm tra, xử lý những vụ việc chống người thi hành công vụ và buôn lậu, gian lận thương mại sản xuất, kinh doanh hàng giả, hàng cấm theo quy định. Chỉ đạo lực lượng cảnh sát điều tra tội phạm về trật tự quản lý kinh tế và chức vụ chịu trách nhiệm tiến hành các kế hoạch, biện pháp nghiệp vụ để phòng ngừa phát hiện, đấu tranh điều tra tội phạm buôn lậu, vận chuyển trái phép hàng hóa, tiền tệ qua biên giới, buôn bán hàng cấm, kinh doanh trái phép trốn thuế, hàng giả, gian lận thương mại theo quy định của Bộ luật hình sự.

Sở Thông tin và truyền thông: Chủ trì, phối hợp với các sở, ngành thanh tra, kiểm tra và xử lý các hành vi vi phạm trong việc nhận, gửi kiện, gói hàng hóa, xuất bản phẩm, sản phẩm in không phải là xuất bản phẩm được nhập khẩu, xuất bản, in và

phát hành trái phép, viễn thông và công nghệ thông tin. Kiểm tra, quản lý chấn chỉnh việc đưa thông tin, quảng cáo các loại sản phẩm, hàng hóa sai sự thật, không đúng với

chất lượng, công dụng, hiệu quả gây hậu quả xấu, làm ảnh hưởng trực tiếp đến quyền lợi người tiêu dùng; Chỉ đạo các cơ quan thông tấn, báo chí phối hợp với các cơ quan chức năng, tổ chức tuyên truyền về công tác đấu tranh chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại, những tác động xấu đối với kinh tế xã hội của hành vi buôn lậu, sản xuất, kinh doanh hàng giả và gian lận thương mại.

2.2.3.2. Ban chỉ đạo phòng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

- Nhiệm vụ, quyền hạn của Ban Chỉ đạo 389 tỉnh:

Xây dựng đề án, phương án, chương trình, kế hoạch chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trên địa bàn tỉnh trong từng thời kỳ. Chỉ đạo, kiểm tra đôn đốc, hướng dẫn các sở, ban, ngành và các huyện, thị xã, thành phố thực hiện công tác đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả.

Chỉ đạo việc phối hợp giữa các cơ quan và các lực lượng chức năng phát hiện, đấu tranh, ngăn chặn, xử lý các hành vi buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trên địa bàn tỉnh.

Chỉ đạo các sở, ngành, cơ quan chức năng đề xuất cấp có thẩm quyền sửa đổi, bổ sung các văn bản quy phạm pháp luật có liên quan nhằm nâng cao hiệu quả công tác đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả.

Chỉ đạo phối hợp liên ngành để kiểm tra việc xử lý các vụ buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả lớn; kiểm tra tình hình chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả tại một số địa bàn trọng điểm của tỉnh.

Tổng hợp tình hình, kết quả hoạt động chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trên địa bàn tỉnh báo cáo UBND tỉnh, Ban Chỉ đạo 389 quốc gia theo định kỳ và đột xuất.

Đề xuất khen thưởng đối với tập thể, cá nhân có thành tích xuất sắc trong công tác chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả. Chỉ đạo xử lý các tổ chức, cá nhân có dấu hiệu bao che, bảo kê, tiếp tay cho buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả.

Phối hợp với các cơ quan thông tấn, báo chí xây dựng Chương trình, kế hoạch tuyên truyền về chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả.

Thực hiện các nhiệm vụ khác do Ban Chỉ đạo 389 Quốc gia và UBND tỉnh giao. Giúp việc cho Trưởng Ban và Ban Chỉ đạo 389 tỉnh có Văn Phòng Thường trực đặt tại Chi cục Quản lý thị trường. Tổ chức và hoạt động của Văn phòng Thường trực do Trưởng Ban quyết định theo đề nghị của Phó Trưởng Ban thường trực.

2.2.4. Thanh tra, kiểm tra và xử lý các vi phạm hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

Bảng 2.2.4. Công tác Thanh tra, kiểm tra và xử lý vi phạm hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

STT	Diễn giải	Đơn vị	2018	2019	2020	8 tháng đầu năm 2021
1	Tổng số vụ kiểm tra	Vụ	2.877	1.427	1.333	801
2	Tổng số vụ xử lý	Vụ	685	490	1042	629
3	Tiền phạt vi phạm hành chính	Tỷ đồng	1,334	1.301	204	5,28
4	Trị giá hàng vi phạm	Tỷ đồng	4,420	3,965	7	4,3
5	Tổng giá trị xử lý	Tỷ đồng	5,754	5,266	288	19,1

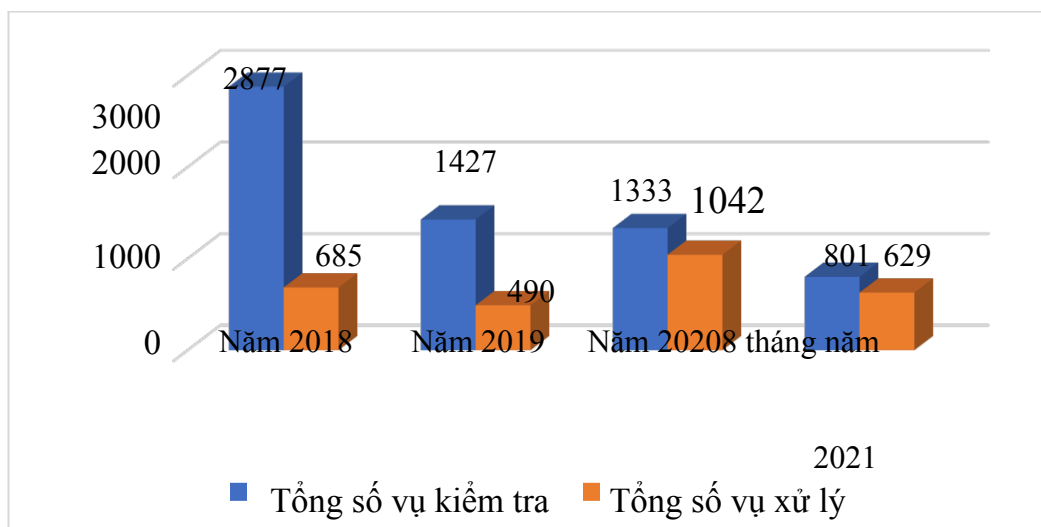
Nguồn: Tổng hợp số liệu của Sở Công Thương Lào Cai

2.2.4.1. Thanh tra, kiểm tra các vi phạm hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

Trong những năm qua, Sở Công thương tỉnh Lào Cai luôn tích cực nỗ lực, chủ động phối hợp với các sở ban ngành và cơ quan chức năng khác trong tỉnh để thực hiện tốt công tác chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

Biểu đồ 2.2.4.1. Tổng số vụ buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại kiểm tra và xử lý của Sở Công thương tỉnh Lào Cai giai đoạn 2018 – 8 tháng năm 2021

Đơn vị: vụ

Nguồn: Tổng hợp số liệu của Sở Công Thương Lào Cai Năm 2018, Sở Công thương tỉnh Lào Cai đã cử các cán bộ tham gia các đoàn kiểm tra liên ngành để giải quyết kịp thời những vấn đề nổi cộm, phát sinh trên địa bàn

như: ngăn chặn hoạt động buôn bán, vận chuyển hàng cấm (pháo nổ, vũ khí, ma túy, công cụ hỗ trợ, đồ chơi trẻ em mang tính bạo lực,...), nội tạng động vật, gia cầm và các sản phẩm gia súc, thực phẩm đông lạnh, thực phẩm chế biến, xì gà, bánh, kẹo,

giày, dép, đồ gia dụng, rác thải độc hại. Sở đã phối hợp với các cơ quan chức năng kiểm tra, xử lý 2.877 vụ vi phạm xử lý vi phạm: 685 vụ; tổng giá trị xử lý 5.754.294.000 đồng. Trong đó phạt vi phạm hành chính: 1.334.080.000 đồng (tăng 8,1% so với cùng kỳ năm 2017); trị giá hàng hoá vi phạm: 4.420.214.000 đồng. Hàng hóa vi phạm chủ yếu: tỏi khô, bánh kẹo các loại, hàng đông lạnh (thịt bò, xương lợn, chân gà, vịt...), bánh nướng, giày dép, phế liệu sắt vụn, cá tầm giống, thuốc bảo vệ thực vật, thuốc tân dược....

Năm 2019, tình hình buôn lậu, vận chuyển hàng hóa trái phép qua biên giới, gian lận thương mại và hàng giả trên địa bàn không có điểm nóng, vụ việc nổi cộm. Tuy nhiên, phương thức, thủ đoạn ngày càng tinh vi; các đối tượng sử dụng phương tiện thông tin hiện đại, lợi dụng địa hình sông suối, các đường mòn qua lại biên giới, đêm tối, giờ cao điểm để tập kết hàng hóa ở khu vực giáp biên giới, sau đó chia nhỏ, thuê cư dân vận chuyển trái phép qua biên giới. Nhờ tăng cường kiểm tra, kiểm soát, tính đến thời điểm này, Sở Công Thương kết hợp với các ban ngành, Cục Hải quan Lào Cai đã tiến hành kiểm tra 1.427 vụ; phát hiện và xử lý 490 vụ (chiếm 34,3% tổng số vụ), với tổng giá trị xử phạt 5.266,8 triệu đồng. Tập trung vào các mặt hàng cấm xuất khẩu, cấm nhập khẩu như: Pháo nổ, ma túy, đồ chơi trẻ em mang tính bạo lực, rượu bia, thuốc lá, quặng các loại, phế liệu, gia súc, gia cầm...

Năm 2020, các cơ quan thành viên Ban Chỉ đạo 389 tỉnh đã bắt giữ, xử lý về buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả là 1.333 vụ. Tổng giá trị xử lý hơn 288 tỷ đồng, trong đó: Xử phạt vi phạm hành chính 1.042 vụ, với số tiền gần 204 tỷ đồng, tăng hơn 4 lần so với cùng kỳ; xử phạt bổ sung, truy thu thuế hơn 77 tỷ đồng, bằng 43,7% so với cùng kỳ; trị giá hàng hóa vi phạm là hơn 7 tỷ đồng, bằng 58% so với cùng kỳ. Khởi tố 218 vụ/288 đối tượng với hành vi vi phạm chủ yếu là về buôn bán, tàng trữ, vận chuyển trái phép ma túy, pháo nổ, phá rừng, khai thác rừng trái phép.

8 tháng đầu năm 2021, lợi dụng tình hình dịch Covid-19, hạn chế đi lại và nhu cầu tiêu dùng của người dân nên hoạt động buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả vẫn diễn ra với một số nhóm mặt hàng như: Thực phẩm đông lạnh, thực phẩm chức năng, mỹ phẩm, giày dép, đồ chơi trẻ em, hàng tiêu dùng. Ban Chỉ đạo 389 tỉnh đã kiểm tra, phát hiện, bắt giữ 801 vụ (tăng 122 vụ so với cùng kỳ). Trong đó: Buôn lậu, vận chuyển trái phép hàng cấm, hàng lậu là 361 vụ (tăng 42 vụ so với cùng kỳ); gian lận thương mại là 423 vụ (tăng 69 vụ so với cùng kỳ); hàng giả 17 vụ (tăng 11 vụ so với cùng kỳ). Xử lý vi phạm hành chính là 629 vụ (tăng 106 vụ so với cùng kỳ). Tổng giá trị xử lý trên 19,1 tỷ đồng, giảm hơn 10 lần so với cùng kỳ (năm 2020, Cục Hải Quan tỉnh, Cục Thuế tỉnh xử phạt vi phạm hành chính và truy thu thuế với số tiền lớn). Trong đó: Xử phạt vi phạm hành chính số tiền trên 5,28 tỷ đồng (giảm hơn 30 lần so với cùng kỳ); phạt bổ sung, truy thu thuế là 8 tỷ 506,92 triệu đồng (giảm hơn 3 lần so

với cùng kỳ); trị giá hàng hóa vi phạm là 4,3 tỷ đồng (tăng 1,5% so với cùng kỳ); tiền bán thanh lý hàng tịch thu là 990,1 triệu đồng.

2.2.4.2. Một số vụ việc về hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai giai đoạn từ năm 2018 đến 8 tháng đầu năm 2021

Thực hiện chỉ đạo của Chính Phủ, Ban chỉ đạo 389 quốc gia và UBND tỉnh Lào Cai, Ban chỉ đạo 389 tỉnh Lào Cai kết hợp với cơ quan chức năng có liên quan như Sở Công Thương, Bộ Công Thương tỉnh Lào Cai đã tích cực chủ động trong công tác phòng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Có thể kể đến một số vụ buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại do các cơ quan chức năng thống kê trong giai đoạn từ năm 2018 đến 8 tháng đầu năm 2021 như sau:

Theo tài liệu điều tra của Cục Điều tra chống buôn lậu, từ tháng 12/2017 đến tháng 10/2018, Công ty CP Diệp Bảo Anh mở 79 tờ khai xuất khẩu 79 lô hàng với tên khai báo “Xi có thành phần chính là Fe_2O_3 , SiO_2 ... thu được từ công nghệ luyện thép đã được tinh chế dạng bột” với tổng khối lượng 56.781,29 tấn, sang Trung Quốc qua cửa khẩu quốc tế Lào Cai. Tuy nhiên, qua công tác điều tra, xác minh, Cục Điều tra chống buôn lậu có đủ căn cứ kết luận toàn bộ số hàng hóa nêu trên là “Tinh quặng sắt” không có tên trong danh mục hàng hóa được phép xuất khẩu theo quy định tại Thông tư 41/2012/TT-BCT, được sửa đổi tại Thông tư 12/2016/TT-BCT của Bộ Công Thương. Toàn bộ số hàng hóa trên không có nguồn gốc hợp pháp, trị giá hàng hóa vi phạm lớn khoảng 66,6 tỷ đồng. Căn cứ kết quả điều tra, cơ quan Hải quan xác định, Công ty CP Diệp Bảo Anh đã có nhiều hành vi vi phạm pháp luật nghiêm trọng. Đó là, cố ý khai báo sai về tên hàng, lập khống hồ sơ nguồn gốc đầu vào, sử dụng chứng từ giả mạo đưa vào bộ hồ sơ hải quan để xuất khẩu hàng hóa thuộc diện không được phép xuất khẩu.

Ngày 8/7/2020, kho hàng lậu tại thành phố Lào Cai được ngụy trang rất kỹ, nhìn từ bên ngoài vào không ai nghĩ bên trong kinh doanh hàng lậu online bởi toàn bộ xung quanh được dựng kín bằng tôn và treo những tấm biển quảng cáo không liên quan đến các sản phẩm buôn bán mà chỉ là lắp khung nhôm kính. Bên trong kho hàng rộng khoảng 10.000m² chứa hàng trăm nghìn mặt hàng gồm giày, dép, đồng hồ, túi xách... không rõ nguồn gốc xuất xứ, thậm chí còn nghi giả mạo nhãn hiệu của các hãng lớn như Nike, Adidas, LV, Chanel, Gucci... Sau 4 ngày kiểm đếm, QLTT ghi nhận kho này có 237 chủng loại hàng hóa, với hơn 158.000 sản phẩm. Trong đó, hơn 151.300 sản phẩm không rõ nguồn gốc và 6.688 sản phẩm có dấu hiệu giả mạo nhãn hiệu của các thương hiệu nổi tiếng thế giới. Toàn bộ số hàng này phải chất vào 34 container mới đủ chỗ để niêm phong.

Trong 9 tháng đầu năm 2020, dịch Covid-19 bùng phát, tại Lào Cai, hoạt động vận chuyển trái phép hàng hóa qua biên giới, buôn lậu, gian lận thương mại tuy có

giảm so với cùng kỳ năm 2019, song buôn bán, vận chuyển trái phép các mặt hàng khẩu trang y tế và các trang thiết bị, nguyên liệu, vật tư y tế... phục vụ nhu cầu phòng, chống dịch Covid- 19 phát sinh gia tăng. Từ triển khai công tác nghiệp vụ, Cục QLTT tỉnh Lào Cai đã xử lý 34 vụ việc kinh doanh vi phạm pháp luật về giá, hàng không rõ nguồn gốc xuất xứ, vi phạm về nhãn hàng hóa... đối với các mặt hàng vật tư y tế, khẩu trang, găng tay y tế (6.000 găng tay y tế, 152.050 chiếc khẩu trang...), với tổng giá trị xử lý vi phạm khoảng 270 triệu đồng (xử phạt hành chính khoảng 79 triệu đồng, trị giá hàng hóa vi phạm khoảng 191 triệu đồng).

Ngày 18/3/ 2021, kết quả khám phát hiện 70 hộp cat tông có chứa Mực khô ăn liền do nước ngoài sản xuất, số lượng 350 kg (5kg/hộp x 70 hộp), trị giá gần 100 triệu đồng. Tại thời điểm khám, chủ lô hàng không xuất trình được các hóa đơn chứng từ theo quy định của pháp luật đối với hàng hóa nhập khẩu lưu thông trên thị trường. Đội QLTT số 5 đã tiến hành tạm giữ toàn bộ hàng hóa, lập biên bản vi phạm hành chính và trình cấp có thẩm quyền ban hành Quyết định xử phạt vi phạm hành chính đối với hành vi kinh doanh hàng hóa nhập lậu với số tiền xử phạt vi phạm hành chính 70 triệu đồng.

Ngày 21/7/2021, thực hiện chỉ đạo của Cục Quản lý thị trường tỉnh Lào Cai về tăng cường công tác kiểm tra, phòng chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả, Tổ QLTT số 2 thuộc Đội QLTT số 1 đã kiểm tra và thu giữ hơn 400 sản phẩm hàng hóa nhập lậu. Tại thời điểm kiểm tra phát hiện 203 sản phẩm gồm: Ngũ cốc, bánh, mỳ chính; 219 sản phẩm gồm: mỹ phẩm, nước giặt, sữa rửa mặt, lăn nách...toàn bộ số hàng trên do nước ngoài sản xuất, không có hóa đơn chứng từ kèm theo. Đội QLTT số 1 đã ra quyết định tạm giữ toàn bộ số hàng trên để xử lý theo quy định.

Ngày 22/8/2021, Phòng Cảnh sát Kinh tế - Công an tỉnh phối hợp với Cục Cảnh sát giao thông - Bộ Công an phát hiện xe ô tô mang biển kiểm soát 24H - 004.86 lưu thông trên cao tốc Nội Bài - Lào Cai, hướng Lào Cai đi Hà Nội có dấu hiệu vận chuyển hàng hóa nhập lậu nên đã tiến hành dừng xe để kiểm tra. Bước đầu cơ quan công an xác định trên xe chở theo các loại hàng hóa gồm: 2.380 sản phẩm nghi là bộ van máy thở đựng trong hộp giấy màu xanh có chữ Regulator; 6.750 sản phẩm nghi là bộ test SARS-CoV-2, mỗi sản phẩm được đựng trong gói có dòng chữ SARS-CoV-2 Antigen Rapid Test kit; 5.200 sản phẩm nghi là tuýp mỡ màu đỏ trắng có ghi nhiều chữ nước ngoài trong đó có chữ Skin Doctor; 1.480 sản phẩm nghi là máy xay, trên thành hộp có ghi nhiều chữ nước ngoài và trên 1 nghìn sản phẩm nghi chứa các viên giặt OMO. Qua làm việc với cơ quan chuyên môn của Sở Y tế xác định các sản phẩm và thiết bị y tế trên chưa được Bộ Y tế cấp phép lưu hành theo quy định.

Thông qua những vụ việc về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại điển hình nói trên, có thể nói rằng tình trạng buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại đã

và đang diễn ra phổ biến dưới nhiều hình thức khác nhau trên địa bàn tỉnh Lào Cai. Những vụ buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại nói trên đã đưa vào thị trường thiêu thụ và mang đến những hậu quả vô cùng lớn đối với sức khỏe cộng đồng, đồng thời ảnh hưởng đến nền kinh tế Việt Nam nói chung và kinh tế tỉnh Lào Cai nói riêng.

2.2.4.3. Xử lý các vi phạm hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

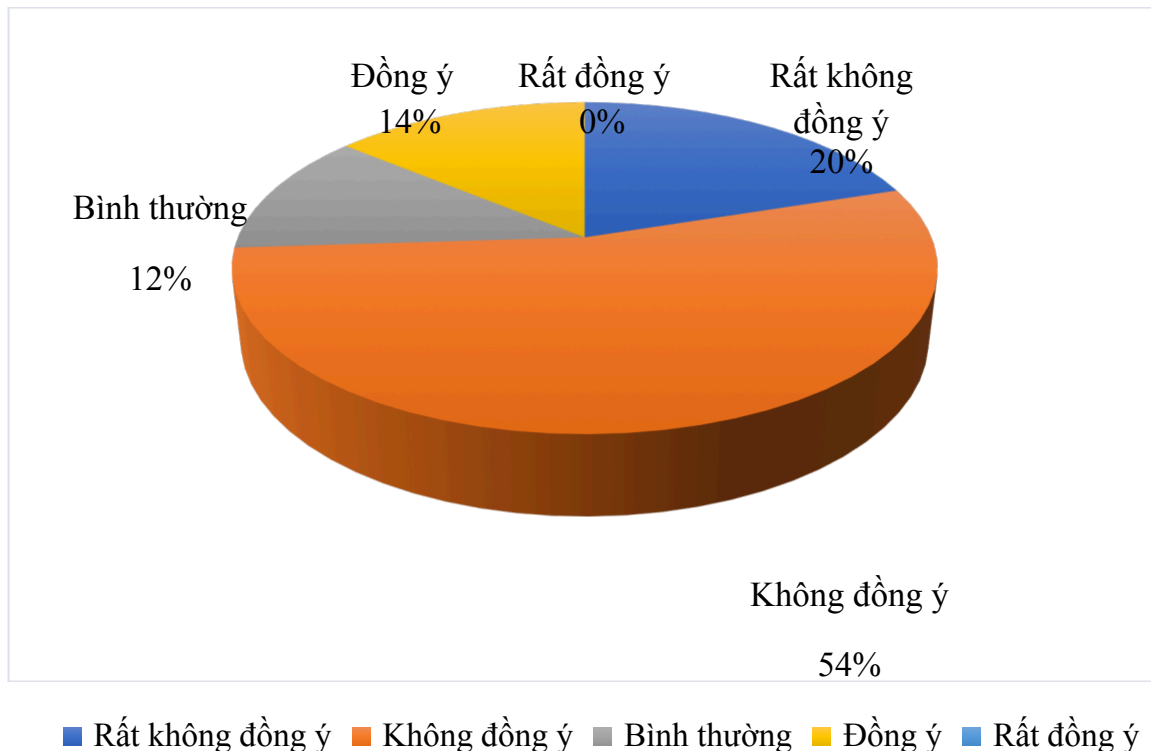
Xử lý các vi phạm hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai được thực hiện theo các quy định của Nhà nước về các hình thức xử phạt, mức phạt đối với từng nhóm cá nhân, tổ chức vi phạm theo quy định của pháp luật: Luật doanh nghiệp 2014, Luật hình sự 2005, Nghị định số 148/2016/NĐ-CP ngày 04/11/2016 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Pháp lệnh Quản lý thị trường, Nghị định số 10/CP ngày 23/01/1995 của Chính phủ về tổ chức nhiệm vụ và quyền hạn của Quản lý thị trường, Nghị định số 27/2008/NĐ-CP ngày 13/03/2008 của Chính phủ sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 10/CP, Thông tư số 09/2013/TT-BCT ngày 24/01/2018 của Bộ trưởng Bộ Công Thương về Kế hoạch đấu tranh phòng, chống các hành vi vi phạm trong sản xuất, kinh doanh hàng hoá giả mạo xuất xứ tại các địa bàn trọng điểm đến hết năm 2020, Nghị định số 185/2013/NĐ-CP Quy định xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động thương mại, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng.... Căn cứ vào kết quả kiểm tra, kiểm soát hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại tùy từng mức độ vi phạm của các cá nhân, tổ chức, Sở Công thương kết hợp với các cơ quan chức năng chuyển hồ sơ cho cảnh sát điều tra để tiến hành điều tra và xử lý theo quy định của pháp luật.

Trong giai đoạn 2018 – 8 tháng đầu năm 2021, các vụ việc điển hình xử lý vi phạm đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai được thể hiện ở Phụ lục 2.2.2.

Theo đánh giá của các nhân, các tổ chức doanh nghiệp về mức xử lý đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai như sau:

Biểu đồ 2.2.4.3. Đánh giá của các cửa hàng, doanh nghiệp kinh doanh trên địa bàn tỉnh Lào Cai về mức độ xử lý đối với hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

Đơn vị: %

Nguồn: Khảo sát của tác giả, 2021

Qua kết quả khảo sát ý kiến của 50 cửa hàng, doanh nghiệp kinh doanh trên địa bàn tỉnh về mức độ xử lý đối với hoạt động buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại cho thấy 100% các cửa hàng, doanh nghiệp kinh doanh cho rằng mức độ xử lý chưa đáp ứng yêu cầu thực thi nhiệm vụ QLNN về phòng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Trong đó có: 54% số các cửa hàng, doanh nghiệp kinh doanh được hỏi cho rằng mức xử lý đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại hiện nay không phù hợp; 12% cho rằng mức xử phạt có thể chấp nhận được; 20% cho rằng rất không phù hợp và 14% cho rằng phù hợp. Nguyên nhân được các cửa hàng, doanh nghiệp kinh doanh cho biết hiện nay mức xử phạt đang áp dụng đối với hành vi buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại vẫn còn rất nhẹ, chưa đảm bảo được tính răn đe với các đối tượng vi phạm. Đặc biệt là các đối tượng vi phạm nhiều lần chưa có các mức phạt riêng dẫn tới tình trạng bị xử phạt nhiều lần nhưng vẫn xảy ra, song mức phạt thấp nên các đối tượng vẫn tiếp tục sản xuất kinh doanh hàng giả và gian lận thương mại do lợi nhuận cao mà hoạt động này mang lại. Bởi vậy, cần có những biện pháp, các quy định xử phạt nặng hơn đối với các hành vi buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại nhằm bảo vệ lợi ích của người sản xuất chân chính và bảo vệ quyền lợi cho người tiêu dùng.

2.3. Đánh giá thực trạng quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

2.3.1. Thành công

Trong những năm qua, quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai đã đạt được nhiều thành công. Dưới sự chỉ đạo sát sao của cơ quan cấp thành phố, UBND tỉnh, Cục quản lý thị trường tỉnh, Sở Công thương đã tích cực kiểm tra, kiểm soát, xử lý vi phạm cũng như tuyên truyền về các hành vi buôn lậu và gian lận thương mại. Từ kết quả phân tích thực trạng quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai có những kết quả chính như sau:

Thứ nhất, công tác xây dựng, ban hành các văn bản pháp luật đã có nhiều tiến bộ nhất định. Đơn vị quản lý thị trường dưới vai trò cơ quan thường trực của Ban chỉ đạo 389 tỉnh, đã nắm bắt, cập nhật liên tục các văn bản chỉ đạo của cấp trên, kịp thời tham mưu, đề xuất các vấn đề trọng tâm, trọng điểm, phát hiện những vấn đề mới phát sinh, nổi cộm trên địa bàn để Trưởng ban kịp thời ban hành các Kế hoạch, triển khai văn bản chỉ đạo. Một số vấn đề đã được Ban chỉ đạo 389 tỉnh đề xuất để triển khai trên địa bàn tỉnh như:

- Kế hoạch đấu tranh phòng ngừa, kiểm tra, xử lý vi phạm tại các địa bàn, tụ điểm nổi cộm về hàng giả, không rõ nguồn gốc xuất xứ và xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ đến hết năm 2020;
- Công tác thông tin tuyên truyền về hoạt động lực lượng Quản lý thị trường trong công tác đấu tranh chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại;
- Công tác chỉ đạo triển khai và các giải pháp thực hiện Kế hoạch cao điểm kiểm tra, kiểm soát trước, trong và sau Tết Nguyên đán Tân Sửu năm 2021 trên địa bàn tỉnh Lào Cai.

Thứ hai, công tác triển khai các Kế hoạch, công văn chỉ đạo của cấp trên được thực hiện tốt. Căn cứ vào các văn bản chỉ đạo của Ban chỉ đạo 389 tỉnh, lực lượng như Sở Công thương phối hợp với các cơ quan chức năng khác đã tăng cường kiểm tra, kiểm soát thị trường về cơ bản hoàn thành nhiệm vụ được giao, phát hiện và xử lý kịp thời nhiều vụ vi phạm điển hình được người dân và các ban ngành quan tâm.

Thứ ba, các ngành thành viên Ban Chỉ đạo 389 tỉnh đã thực hiện tốt việc phối hợp giữa các ngành chức năng với chính quyền các địa phương trong công tác kiểm tra, kiểm soát và xử lý vi phạm, giải quyết kịp thời những vấn đề nổi cộm; thường xuyên trao đổi cung cấp thông tin giữa các lực lượng chức năng và chính quyền địa phương, tạo mạng lưới thông tin rộng rãi, đảm bảo chất lượng phục vụ tốt công tác chỉ

đạo, tổ chức thực hiện nhiệm vụ. Ban Chỉ đạo 389 tỉnh thường xuyên theo dõi, đôn đốc Ban Chỉ đạo các huyện, thành phố và chính quyền các địa phương trong công tác

tuyên truyền, kiểm tra, xử lý, ngăn chặn các hành vi vi phạm; cử cán bộ tham gia các Đoàn kiểm tra liên ngành, qua đó đã góp phần giải quyết và xử lý kịp thời các vụ việc phức tạp, liên quan đến nhiều ngành, nhiều lĩnh vực.

Thứ tư, việc xử lý đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại được Sở Công thương tỉnh Lào Cai thực hiện theo đúng các quy định của pháp luật. Đồng thời, Sở Công thương phối hợp với các cơ quan chức năng và Công an tỉnh Lào Cai để điều tra và chuyển hồ sơ nếu có dấu hiệu vi phạm hình sự của các đối tượng buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh.

Thứ năm, công tác điều tra cơ bản với các doanh nghiệp, hộ kinh doanh được thực hiện thường xuyên, liên tục. Ngoài ra Sở Công thương cũng có những chính sách khuyến khích các doanh nghiệp, người dân cung cấp thông tin cho các lực lượng chức năng giúp phát hiện, xử lý các cơ sở, các ổ nhóm có hành vi buôn lậu, buôn bán hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai.

2.3.2. Hạn chế và nguyên nhân của hạn chế

2.3.2.1. Hạn chế

Bên cạnh những mặt đã làm được, vẫn còn một số tồn tại, hạn chế trong việc thực hiện nhiệm vụ chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai trong thời gian qua:

Thứ nhất, hệ thống văn bản pháp luật, hướng dẫn còn nhiều thiếu sót, hạn chế. Nhiều văn bản pháp luật, nghị định xử phạt về buôn lậu và gian lận thương mại còn nhiều kẽ hở, chế tài xử phạt chưa đủ sức răn đe với các đối tượng phạm tội. Các mức độ phạt đối với những hành vi này còn quá thấp, dẫn đến tình trạng chưa giải quyết được tận gốc vấn đề này, nhiều hộ kinh doanh, doanh nghiệp dù đã kiểm tra và xử phạt nhiều lần nhưng vẫn tiếp tục vi phạm. Do vậy, muốn giải quyết triệt để các vi phạm buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại cần phải giải quyết từ các quy định pháp luật, phải chặt chẽ, khung xử phạt nặng tạo sức răn đe với đối tượng vi phạm.

Thứ hai, hạn chế về nguồn nhân lực phục vụ cho hoạt động quản lý, kiểm tra, kiểm soát thị trường, cụ thể: Trong quá trình thực thi công vụ, vẫn tồn tại một số cán bộ, công chức tiếp tay cho các hành vi buôn lậu và gian lận thương mại; hoặc có thái độ ứng xử, cử chỉ không đúng mực, đây là một vấn đề khó giải quyết trong tình hình hiện nay.

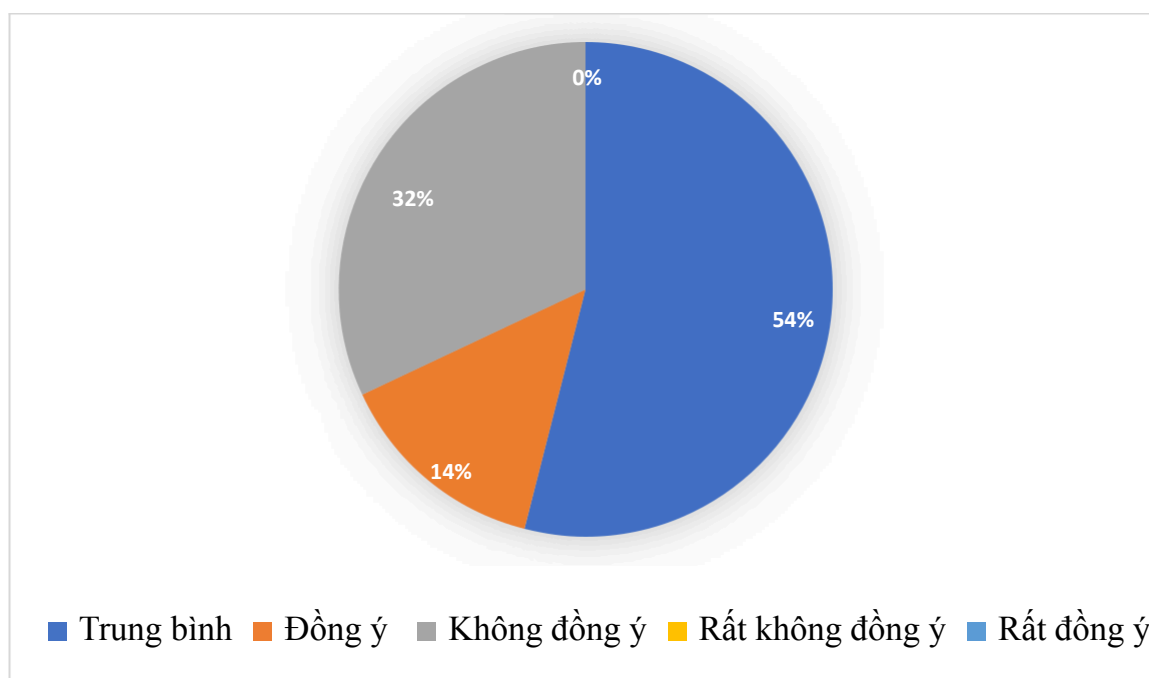
Thứ ba, thủ tục hành chính trong công tác kiểm tra đối với buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai chưa có sự nhanh nhạy, kịp thời ứng biến với mọi hành vi của đối tượng phạm tội. Bởi vẫn tồn tại nhiều vụ việc sau khi phát hiện đối tượng lại cần phải có phê duyệt bằng văn bản của cấp trên mới được phép tiến hành kiểm tra đối tượng. Chính vì vậy, nhiều vụ việc trong lúc chuẩn bị các

thủ tục cần thiết để kiểm tra các đối tượng vi phạm đã kịp thời phân tán các tang vật vi phạm, gây khó khăn cho công tác kiểm tra của lực lượng chức năng.

Thứ tư, công tác phối hợp và quản lý trên địa bàn tỉnh Lào Cai còn lỏng lẻo, hạn chế, chưa kịp thời cập nhật thông tin, tình hình sản xuất, kinh doanh của đối tượng quản lý; tinh thần, trách nhiệm trong thực thi nhiệm vụ của một số cán bộ công chức còn yếu, chưa nhiệt huyết với công việc, làm việc còn theo lối mòn, tư duy cũ;... Việc thành lập Đoàn kiểm tra liên ngành của tỉnh còn chưa chặt chẽ trong việc phân định trách nhiệm và nhiệm vụ cụ thể cho từng ban, ngành dẫn đến sự thiếu thống nhất giữa các bên khi thực thi công việc. Qua khảo sát ý kiến của 50 cửa hàng, doanh nghiệp kinh doanh về mức độ phối hợp thường xuyên, hiệu quả của các bên liên quan trong công tác chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại đã phản ánh được tồn tại trên:

Biểu đồ 2.3.2.1. Mức độ phối hợp thường xuyên, hiệu quả của các bên liên quan trong công tác chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại

Đơn vị: %

Nguồn: Khảo sát của tác giả, 2021

Thứ năm, công tác báo cáo, thông tin với hoạt động buôn lậu và gian lận thương mại còn chậm trễ. Việc trao đổi thông tin giữa các cơ quan chức năng của Ban chỉ đạo 389 tỉnh còn thiếu thường xuyên, gây khó khăn cho việc tổng hợp số liệu, theo dõi tình hình chung cũng như thiếu thông tin cho hoạt động quản lý, kiểm tra, kiểm soát. Từ đó, cần quy định rõ hơn về thông tin báo cáo giữa các thành viên Ban chỉ đạo một cách thống nhất; quy định mức khen thưởng và phê bình với những đơn vị, cá nhân làm tốt

hoặc chưa tốt trong công tác tổng hợp, báo cáo trong Ban chỉ đạo.

Thứ sáu, ý thức của từng cá nhân, hộ kinh doanh và doanh nghiệp trên địa bàn tỉnh còn yếu kém trong công tác chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Trên địa bàn tỉnh có rất nhiều hộ dân kinh doanh buôn bán tự phát, không có giấy phép đăng ký kinh doanh; hoặc kinh doanh hàng lậu, hàng giả nhưng không ý thức được hành vi của mình là trái pháp luật. Nhiều vụ việc vi phạm nhưng sau khi có quyết định xử phạt đối tượng không chịu chấp nhận, thậm chí có đối tượng đóng cửa và không kinh doanh nữa, Điều này gây khó khăn rất lớn cho lực lượng kiểm tra và xử lý.

Thứ bảy, công tác tuyên truyền của quản lý nhà nước về hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại chưa thường xuyên. Do việc tuyên truyền giáo dục pháp luật cho các nhân và các cơ sở kinh doanh về vấn đề liên quan đến buôn lậu chưa phát huy hiệu quả. Vì vậy, nhận thức của người dân trên địa bàn tỉnh trong lĩnh vực này không cao, khó có thể lôi kéo tầng lớp nhân dân tham gia công tác phòng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh. Ngoài ra, người tiêu dùng chưa có thói quen nói không với hàng lậu, hàng giả và cũng chưa biết tự bảo vệ quyền lợi của mình khi là nạn nhân của những hành vi vi phạm này.

2.3.2.2. Nguyên nhân của hạn chế

- Nguyên nhân khách quan:

Thứ nhất, vị trí địa lý: Lào Cai là tỉnh miền núi, biên giới, nằm ở vùng Tây Bắc của Việt Nam, có 182,086km đường biên giới giáp với tỉnh Vân Nam (Trung Quốc). Vị trí địa lý thuận lợi, có cửa khẩu quốc tế Lào Cai - Hà Khẩu đóng vai trò trung tâm trên tuyến hành lang kinh tế Côn Minh - Lào Cai - Hà Nội - Hải Phòng - Quảng Ninh, là cầu nối, cửa ngõ không chỉ của Việt Nam mà còn cả các nước ASEAN với thị trường tỉnh Vân Nam và miền Tây Nam (Trung Quốc), hệ thống giao thông liên vùng, liên quốc tế. Do tỉnh gần biên giới nên là điều kiện thuận lợi để tập trung các ổ buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Vì vậy cuộc chiến chống buôn lậu và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh vẫn luôn phức tạp.

Thứ hai, các trang thiết bị cho công tác phòng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại còn thiếu và lạc hậu. Trang thiết bị nhận biết hàng giả, hàng vi phạm sở hữu trí tuệ, vi phạm chất lượng vệ sinh an toàn thực phẩm chưa đáp ứng được nhu cầu hiện nay. Thêm một điểm yếu nữa là kinh phí phục vụ cho công tác kiểm tra, giám định hàng hoá còn khá hạn chế; chi phí tổ chức tiêu huỷ hàng hoá tốn kém, ảnh hưởng môi trường. Đây là những vấn đề nan giải trong điều kiện kinh tế nước ta còn khó khăn.

Thứ ba, phương thức hoạt động của các đối tượng vi phạm buôn lậu và gian lận thương mại ngày càng tinh vi và phức tạp. Diện tích đất rộng, xuất hiện nhiều cung

đường vận chuyển hàng hoá nên việc kiểm tra, kiểm soát ngày một khó khăn hơn. Ngoài ra, các đối tượng vi phạm sử dụng các bãi đất trống, những khu xây dựng đang

tạm ngừng ít người qua lại để tận dùng làm kho hàng, cơ sở sản xuất hàng giả tránh việc kiểm tra và phát hiện.

- Nguyên nhân chủ quan:

Thứ nhất, công tác kiểm tra, kiểm soát, xử lý vi phạm đã được các lực lượng chức năng, địa phương tăng cường phối hợp triển khai nhưng do lợi nhuận cao nên các đối tượng dùng mọi thủ đoạn để cất giấu, trà trộn, vận chuyển, buôn bán hàng cấm, hàng lậu với số lượng nhỏ, dưới mức truy cứu trách nhiệm hình sự,... Khi bị phát hiện, kiểm tra, bắt giữ các đối tượng thường không nhận là chủ sở hữu gây rất nhiều khó khăn trong công tác điều tra, xử lý.

Thứ hai, năng lực trình độ của cán bộ chuyên môn còn kém, chưa được đào tạo một cách hệ thống và toàn diện về các nghiệp vụ, thao tác xử lý vi phạm trong lĩnh vực buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Bên cạnh đó, vẫn còn những cán bộ tiếp tay cho những đối tượng phạm tội. Đây là một trong những nguyên nhân được xem là nghiêm trọng nhất, không chỉ tạo cơ hội cho đối tượng gian lận thương mại mà còn là vấn nạn tham nhũng của quốc gia. Vấn đề này gây thiệt hại không chỉ về mặt vật chất mà còn gây mất lòng tin của nhân dân.

Thứ ba, hoạt động về công tác tuyên truyền, giáo dục ý thức pháp luật của cấp chính quyền, cơ quan quản lý còn khá hạn chế. Những bài phát thanh thông tin tuyên truyền, những buổi gặp gỡ giữa doanh nghiệp và cơ quan quản lý được thực hiện rất ít, đặt biệt trên địa bàn các huyện kém phát triển kinh tế của tỉnh Lào Cai.

CHƯƠNG 3: CÁC ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP VÀ KIẾN NGHỊ QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI HOẠT ĐỘNG CHỐNG BUÔN LẬU, HÀNG GIẢ VÀ GIAN LẬN THƯƠNG MẠI TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH LÀO CAI

3.1. Quan điểm, định hướng và mục tiêu quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

3.1.1. Quan điểm quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

Nghị quyết 41/NĐ-CP ngày 09 tháng 6 năm 2015 của Chính phủ đã xác định: “Phát huy sức mạnh tổng hợp của cả xã hội và tạo được chuyên biến căn bản về đấu tranh chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trong thời gian tới. Các Bộ, ngành, địa phương, các lực lượng chức năng cần nhận thức rõ những nguy hại của buôn lậu và gian lận thương mại và sản xuất, kinh doanh hàng giả đối với kinh tế - xã hội, an ninh trật tự, an toàn của cộng đồng, sức khỏe của người dân, chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại là một nhiệm vụ khó khăn và phức tạp của các cơ quan quản lý nhà nước. Trước đây, nhiệm vụ này chỉ nặng về kiểm tra và xử lý, nhưng yêu cầu mới hiện nay là phải chuyển hướng vừa “xây” vừa “chống”. Phòng ngừa và đấu tranh phòng, chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại là hai mặt của cùng một vấn đề, chúng luôn có mối quan hệ hòa quyện vào nhau, tác động và hỗ trợ lẫn nhau, trong phòng ngừa có đấu tranh và trong đấu tranh có phòng ngừa.

Phòng ngừa các hành vi buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại là thông qua hệ thống các giải pháp quản lý nhà nước nhằm xóa bỏ các nguyên nhân, điều kiện làm phát sinh, phát triển các vi phạm về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại. Đây là quan điểm, tư tưởng chỉ đạo xuyên suốt của Đảng và Nhà nước ta nói chung cũng như của tỉnh Lào Cai nói riêng trong quá trình đấu tranh với buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trong suốt thời gian qua. Qua đó, nhằm giáo dục ý thức tự giác của công dân đối với việc phòng, chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại ngăn chặn, phòng ngừa nhằm không để vi phạm xảy ra, hoặc nếu có xảy ra thì phải hạn chế đến mức thấp nhất hậu quả, tác hại do nó gây ra.

Phòng ngừa các vi phạm nói chung, vi phạm về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại nói riêng là vấn đề cơ bản có ý nghĩa chiến lược. Phòng ngừa với tinh thần tích cực, chủ động, thường xuyên, bền bỉ, lâu dài nhằm ngăn chặn hành vi buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại một cách hiệu quả nhất.

Phòng ngừa xã hội là hệ thống các biện pháp của nhà nước và xã hội nhằm khắc phục, bịt kín những sơ hở, thiếu sót trong hoạt động quản lý của nhà nước, xóa bỏ những nguyên nhân, điều kiện làm nảy sinh vi phạm. Phòng ngừa xã hội là nhiệm vụ của toàn xã hội. Do đó, nhiệm vụ chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại là

nhiệm vụ không chỉ của các ngành, các cấp, mà còn của cả các đoàn thể chính trị - xã hội và của cả toàn dân.

Phòng ngừa nghiệp vụ là việc áp dụng các biện pháp nghiệp vụ của các lực lượng có chức năng chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại, thanh tra, kiểm tra, xử lý các hành vi vi phạm. Phòng ngừa nghiệp vụ có một vai trò hết sức quan trọng. Nếu từng ngành thực hiện tốt sẽ góp phần làm giảm, tiến tới đẩy lùi các vi phạm về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại xảy ra trên địa bàn.

Đối với việc chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại, cần giáo dục cho mọi người thấy chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại là một việc làm khó khăn, phức tạp không thể chỉ dựa vào hoạt động kiểm tra, kiểm soát, xử lý vi phạm của các cơ quan nhà nước mà phải có sự đồng hành, tham gia của toàn xã hội, đặc biệt là của các doanh nghiệp, người dân. Thực chất là phát huy nỗ lực chung của cả hệ thống chính trị để nâng cao hiệu quả đấu tranh chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

3.1.2. Định hướng quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

Tiếp tục triển khai thực hiện có hiệu quả Nghị quyết số 41/NQ-CP ngày 09 tháng 6 năm 2015 của Chính phủ về việc đẩy mạnh công tác đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trong tình hình mới; Chỉ thị số 30/CT-TTg ngày 30 tháng 9 năm 2014 của Thủ tướng Chính phủ về tăng cường công tác đấu tranh chống buôn lậu thuốc lá; Chỉ thị số 13/CT-TTg ngày 9/5/2016 về việc tăng cường trách nhiệm quản lý nhà nước về an toàn thực phẩm; Chỉ thị số 04/CT-BCT ngày 24 tháng 3 năm 2015 của Bộ Công Thương về tiếp tục tăng cường công tác kiểm tra, kiểm soát, ngăn chặn việc buôn bán, vận chuyển, tàng trữ thuốc lá nhập lậu; Chỉ thị số 02/CT-BCT ngày 09 tháng 3 năm 2016 của Bộ Công Thương về tăng cường công tác kiểm tra, xử lý vi phạm trong hoạt động kinh doanh đa cấp...

Tập trung làm tốt công tác quản lý địa bàn, nắm thông tin kịp thời, phát hiện sớm các thủ đoạn, phương thức, đối tượng, mặt hàng trọng điểm mới phát sinh để xây dựng phương án phòng ngừa đấu tranh có hiệu quả. Tăng cường phối hợp với các lực lượng chức năng kiểm tra, xử lý các hành vi vi phạm: Chú trọng kiểm tra, kiểm soát các lĩnh vực, mặt hàng thiết yếu phục vụ sản xuất và người tiêu dùng; triển khai quyết liệt và đồng bộ trên địa bàn toàn tỉnh hoạt động kiểm tra, xử lý vi phạm đối với hàng lậu, hàng cấm, hàng giả, hàng kém chất lượng, hàng không đảm bảo vệ sinh an toàn thực phẩm; tạo sự chuyển biến, trong công tác chống buôn lậu, và hàng giả và gian lận thương mại.

Triển khai xây dựng các kế hoạch, chuyên đề kiểm tra, kiểm soát và xử lý vi phạm hành chính trong hoạt động thương mại; tổ chức tổng kết, sơ kết, đánh giá, rút kinh nghiệm trong việc thực hiện kiểm tra, xử lý vi phạm.

3.1.3. Mục tiêu quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

Căn cứ Thông báo số 410/TB-VPCP ngày 23 tháng 12 năm 2016 của Văn phòng Chính phủ về kết luận của Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Xuân Phúc tại Hội nghị trực tuyến tổng kết công tác năm 2015 và phương hướng, nhiệm vụ công tác năm 2020 của Ban Chỉ đạo 389 Quốc gia, Ban Chỉ đạo 389 tỉnh xây dựng Kế hoạch triển khai công tác chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai đến năm 2020, với nội dung chính như sau:

- Quán triệt trong các lực lượng chức năng, sở ngành, Ủy ban nhân dân các quận-huyện, mặt trận, đoàn thể những quy định của pháp luật, chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ, Ban Chỉ đạo 389 Quốc gia và Ủy ban nhân dân Tỉnh về đấu tranh chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.
- Nâng cao hiệu quả chỉ đạo, điều hành, phối hợp giữa các lực lượng chức năng, sở ngành, Ủy ban nhân dân các quận – huyện trong công tác chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai.
- Tuyên truyền, phổ biến pháp luật để doanh nghiệp, người dân hiểu thấy rõ tác hại của nạn buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại; không tham gia, không tiếp tay cho những hành vi này; đồng thời tham gia phát hiện, thông tin cho các cơ quan chức năng để sớm ngăn chặn những hành vi vi phạm pháp luật.

3.2. Các đề xuất giải pháp quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

3.2.1. Hoàn thiện các văn bản pháp quy liên quan đến quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

Trong thời gian tới, tỉnh Lào Cai cần chỉ đạo thực hiện có hiệu quả các quy định của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, Ban Chỉ đạo 389 Quốc gia về công tác chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả, trong đó chú trọng:

Chỉ đạo kiểm tra, đôn đốc việc thực hiện Công điện số 2118/CD-TTg ngày 28/10/2014 của Thủ tướng Chính phủ về tăng cường công tác đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả

Các bộ, ngành khẩn trương sửa đổi, bổ sung văn bản pháp quy, cơ chế, chính sách liên quan đến công tác chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả, trong đó có việc sửa đổi, bổ sung văn bản qui định về trách nhiệm và quan hệ phối hợp hoạt động giữa các cơ quan quản lý nhà nước, cơ chế đảm bảo kinh phí cho hoạt động đấu

tranh phòng, chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả; sửa đổi, bổ sung những văn bản còn bất cập đang bị các đối tượng lợi dụng để buôn lậu, gian lận thương mại (chính sách miễn thuế đối với hàng hóa cư dân biên giới; chế độ hóa đơn chứng từ đối với hàng hóa nhập khẩu lưu thông trên thị trường...)

Thành lập các tổ công tác để kiểm tra, đôn đốc Ban Chỉ đạo 389 và các lực lượng chức năng trong việc thực hiện ý kiến chỉ đạo của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, Trưởng ban Ban Chỉ đạo 389 Quốc gia; kiểm tra, đôn đốc công tác điều tra, xử lý vụ việc phức tạp, trọng điểm về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại.

Xây dựng các kế hoạch cụ thể trong công tác kiểm tra, kiểm soát thị trường, tăng cường kiểm tra, kiểm soát các mặt hàng thuộc nhóm nguy cơ vi phạm cao, quản lý giá cả các mặt hàng thiết yếu, đặc biệt là hàng thực phẩm, sản phẩm vật tư nông nghiệp, thuốc lá, thuốc tân dược, mỹ phẩm, rượu ngoại nhập lậu... Các văn bản cần nêu rõ nhiệm vụ của từng lực lượng, quy chế trong hoạt động phối hợp, ban hành quyết định kiểm tra, lập biên bản, xử lý vi phạm, không để tình trạng kiểm tra chồng chéo, tràn lan, không theo đúng trọng tâm, trọng điểm.

Tiếp tục xây dựng và triển khai chuyên đề về tuyên truyền, phổ biến pháp luật để nâng cao nhận thức của các cơ sở sản xuất, kinh doanh cũng như nhận thức của người tiêu dùng đối với các hành vi gian lận thương mại. Nâng cao số lượng và chất lượng các tài liệu và thông điệp về chống gian lận thương mại đến từng đối tượng thông qua các buổi phát thanh, công tác điều tra cơ bản.

3.2.2. Hoàn thiện chức năng, nhiệm vụ quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

Chỉ đạo Sở Công Thương tỉnh Lào Cai xây dựng kế hoạch tuyên truyền, phổ biến các văn bản, chính sách pháp luật của Nhà nước về các hành vi vi phạm buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả. Tích cực vận động sự vào cuộc của toàn xã hội, đồng thời tổ chức cho các doanh nghiệp, cơ sở sản xuất, kinh doanh ký cam kết không xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ, buôn bán hàng không bảo đảm chất lượng... Tập trung tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng, lồng ghép vào hội nghị triển khai nhiệm vụ các cơ quan, đơn vị liên quan như các ban quản lý chợ, trung tâm thương mại và tổ chức tuyên truyền trực tiếp cho người kinh doanh, khách hàng tại các chợ, trung tâm mua sắm. Đặc biệt chú trọng tuyên truyền rộng rãi tới người tiêu dùng thực hiện cuộc vận động “Người Việt Nam ưu tiên dùng hàng Việt Nam”. Đẩy mạnh công tác kiểm tra, kiểm soát và xử lý vi phạm trong vận chuyển, buôn bán hàng cấm, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng không đảm bảo chất lượng...; kết hợp kiểm tra, kiểm soát với tuyên truyền, hướng dẫn pháp luật và xử lý nghiêm các hành vi vi phạm. Bên

cạnh đó, đào tạo, bồi dưỡng năng lực chuyên môn công tác phòng chống buôn lậu, gian lận thương mại cho các cán bộ, công chức.

Tổ chức quán triệt những quy định của pháp luật, chỉ đạo Thủ tướng Chính phủ, Ban chỉ đạo 389 quốc gia về đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả; xác định công tác đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả là một trong những nhiệm vụ chính trị quan trọng, thường xuyên của tất cả các Sở, ban, ngành, chính quyền địa phương và phải tập trung đấu tranh trên cả ba lĩnh vực: Buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả, kiên quyết không cho phép có "vùng cấm" trong công tác này.

Ban chỉ đạo 389 tỉnh cần tiếp tục chủ động dự báo tình hình tổng hợp thông tin, phân tích, thống kê, đánh giá tình hình thị trường hàng hóa, cung cầu mặt hàng để dự đoán tình hình buôn lậu và gian lận thương mại tiếp theo trên địa bàn, đặc biệt là các quận, huyện lân cận với địa bàn tỉnh Lào Cai. Kịp thời đưa ra các văn bản chỉ đạo cụ thể để lực lượng chức năng kịp thời xử lý, chủ động phòng ngừa, không để phát sinh thêm các đường dây, ổ nhóm buôn lậu mới trên địa bàn tỉnh.

Rà soát những khó khăn, vướng mắc khi vận dụng các nghị định, thông tư trong công tác xử lý hàng giả, hàng kém chất lượng. Từ báo cáo cụ thể của lực lượng chức năng các quận, huyện, chỉ đạo điều hành và kiến nghị lên các cấp có thẩm quyền để tạo hành lang pháp lý thuận lợi cho công tác chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả.

3.2.3. Tăng cường nguồn nhân lực trong công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

Đối với chất lượng cán bộ công chức thực thi nhiệm vụ, cần từng bước nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ của lực lượng. Đây là yếu tố rất quan trọng, bởi lực lượng trong sạch, tinh thông về nghiệp vụ, có ý thức trách nhiệm cao, đây là yếu tố quan trọng góp phần nâng cao hiệu quả công tác chống buôn lậu, gian lận thương mại. Trong tình hình hiện nay, các công chức cần đảm bảo có đủ kiến thức về kinh tế, thương mại, hiểu biết và nắm rõ quy định của pháp luật hiện hành, có kỹ năng ứng dụng công nghệ thông tin trong điều tra và xử lý vụ việc, đồng thời có đủ phẩm chất đạo đức và bản lĩnh chính trị. Bởi vậy cần thường xuyên tổ chức các lớp bồi dưỡng trình độ nghiệp vụ phù hợp với nhiệm vụ và yêu cầu công tác, đặc biệt là lực lượng công an và quản lý thị trường, xứng đáng làm nòng cốt và tham mưu cho Ban chỉ đạo 389 tỉnh trong cuộc chiến chống buôn lậu và gian lận thương mại.

Số lượng cán bộ công chức trong lực lượng phòng chống gian lận thương mại hiện nay còn mỏng. Trong thời gian tới, cần từng bước tăng số lượng biên chế, bổ sung lực lượng công chức trẻ, có năng lực và trình độ phù hợp cho lực lượng công an, quản lý thị trường, tham gia vào công tác kiểm tra, kiểm soát thị trường trên địa bàn tỉnh.

Thực hiện tốt công tác bồi dưỡng, đào tạo, thu hút nguồn nhân lực có chuyên môn, nghiệp vụ.

Bên cạnh đó, cần có cơ chế chính sách khen thưởng, chính sách tiền lương thỏa đáng đối với các cán bộ, công chức làm nhiệm vụ quản lý nhà nước đối với gian lận thương mại, biểu dương, động viên kịp thời đối với những cá nhân, tổ chức có thành tích xuất sắc. Đồng thời xử lý kịp thời, nghiêm minh những cán bộ, công chức tiếp tay, dung túng hoặc có biểu hiện tiêu cực trong thực hiện nhiệm vụ được giao, đảm bảo nội bộ trong sạch vững mạnh, đáp ứng yêu cầu công tác.

Khẩn trương rà soát đội ngũ cán bộ, nhân viên, sửa đổi bổ sung hoặc xây dựng và ban hành chế độ, quy trình luân chuyển, chuyển đổi vị trí công tác cán bộ, công chức trong các lực lượng chức năng, trên cơ sở đó thực hiện đúng, đủ chế độ. Việc luân chuyển cán bộ chống buôn lậu để hạn chế việc bắt tay với buôn lậu; tăng cường thanh tra, kiểm tra, xây dựng biện pháp nghiệp vụ chống lại việc dung túng, bảo kê cho buôn lậu.

3.2.4. Tăng cường cơ sở vật chất, trang thiết bị cho hoạt động quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

Trong điều kiện cuộc chiến chống gian lận thương mại ngày càng khó khăn, phức tạp hiện nay, việc xây dựng và kiện toàn bộ máy tổ chức phòng chống gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh là vô cùng cần thiết. Việc đầu tư trang thiết bị vật chất kỹ thuật hiện đại, đầy đủ, như phương tiện đi lại, xe chuyên dụng, phương tiện phục vụ cho giám định chất lượng hàng hóa, thiết bị thông tin liên lạc, hệ thống thu nhập và xử lý thông tin... phù hợp cho các lực lượng chức năng trong việc phòng chống gian lận thương mại là điều vô cùng thiết yếu.

Hiện nay, Chính phủ đang soạn thảo dự thảo Quyết định quy định hỗ trợ kinh phí cho hoạt động chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả và thanh toán chi phí xử lý, quản lý tang vật từ các vụ vi phạm pháp luật trong lĩnh vực chống buôn lậu, gian lận thương mại, hàng giả, do vậy các lực lượng chức năng trên địa bàn Huyện cần nhanh chóng tập hợp ý kiến, nêu lên những khó khăn vướng mắc để góp ý hoàn thiện dự thảo, tháo gỡ những bất cập về chi phí đang xảy ra trong công tác chống buôn lậu, gian lận thương mại trên địa bàn.

3.2.5. Tăng cường hoạt động tuyên truyền pháp luật, nâng cao ý thức của cá nhân và thương nhân trên địa bàn tỉnh Lào Cai

Trong thời gian tới, cần tăng cường công tác tuyên truyền về tác hại của các hành vi gian lận thương mại, nêu rõ các quy định của pháp luật, các mức xử phạt cụ thể để răn đe các đối tượng vi phạm. Việc tuyên truyền phải đảm bảo mọi tầng lớp

nhân dân nhận thức rõ những nguy hại của gian lận thương mại đối với kinh tế - xã hội, an ninh trật tự, sức khỏe của người dân.

Bên cạnh đó, cần kết hợp tuyên truyền với phổ biến pháp luật trong các cơ doanh nghiệp. Công việc này cần tiến hành thường xuyên, liên tục, bằng nhiều quan, hình thức như trên các phương tiện phát thanh, báo chí. Tổ chức hội thảo tuyên truyền, phổ biến nhiệm vụ đấu tranh chống buôn lậu cho đại diện các doanh nghiệp và hộ kinh doanh ở một số mặt hàng trọng điểm. Hội thảo giới thiệu khái quát các quy định về đăng kí kinh doanh, chế độ hóa đơn chứng từ trong mua bán hàng hóa, hàng cấm, hàng nhập lậu và những chế tài xử phạt vi phạm có liên quan.

Lực lượng quản lý thị trường đã và sẽ tiếp tục vận động các hộ kinh doanh ký cam kết không tàng trữ, buôn bán và lưu thông hàng lậu, hàng giả, hàng nhái. Thông qua hoạt động ký cam kết, các cơ sở sản xuất, kinh doanh đã góp phần nào ý thức được việc bảo vệ sản xuất trong nước, không tiếp tay cho các hành vi tàng trữ, lưu thông và sử dụng hàng lậu, hàng giả, hàng nhái.

Đầu tư xây dựng các chuyên mục, dành thời lượng thích hợp để tuyên truyền về công tác đấu tranh chống buôn lậu và gian lận thương mại trong tình hình mới trên địa bàn tỉnh, công tác thanh tra, kiểm tra và xử lý vi phạm pháp luật, đặc biệt tăng cường thời lượng tuyên truyền trước, trong và sau tết Nguyên đán. Cung cấp, chia sẻ thông tin, số liệu, vụ việc liên quan đến gian lận thương mại trên địa bàn. Tuyên truyền đầy đủ các văn bản chỉ đạo điều hành về công tác đấu tranh chống gian lận thương mại, nêu gương những người tốt, việc tốt và lên án các hành vi gian lận thương mại để nhân dân nhận thức rõ những nguy hại về buôn lậu và gian lận thương mại.

Khi công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật cho người dân được thực hiện tốt sẽ góp phần rất lớn trong hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai.

3.3. Một số kiến nghị quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

3.3.1. Đối với Sở Công thương tỉnh Lào Cai và ban/ngành có liên quan

Xây dựng, hoàn thiện và tổ chức thực hiện hệ thống chính sách, pháp luật liên quan đến hoạt động của Sở Công thương tỉnh kịp thời và đồng bộ, nâng cao hiệu quả công tác phổ biến, giáo dục pháp luật.

Hoàn thiện cơ chế phối hợp giữa Sở Công thương tỉnh với các lực lượng chức năng khác tại tất cả các cấp quản lý.

Khắc phục các tồn tại, đổi mới trong phương thức hoạt động của các cấp Quản lý thị trường, tạo lập hệ thống thông tin thông suốt từ Trung ương đến địa phương. Bổ sung cơ chế, chính sách liên quan đến nguồn lực phục vụ cho công tác Quản lý thị trường, tạo lập cơ chế khuyến khích, động viên và thu hút nhân lực cho lực lượng

Quản lý thị trường, phát triển nguồn nhân lực Quản lý thị trường đáp ứng yêu cầu thực hiện nhiệm vụ trong tình hình mới.

Kiến nghị UBND tỉnh Lào Cai quan tâm, hỗ trợ thêm về kinh phí cho hoạt động của Sở Công thương trên địa bàn. Đặc biệt là hỗ trợ trong công tác tuyên truyền đến mọi cá nhân, tổ chức về hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh.

Kiến nghị UBND các huyện, thành phố quan tâm hỗ trợ thêm kinh phí cho các Đội QLTT để mua sắm thêm về cơ sở vật chất, trang thiết bị, công cụ hỗ trợ phục vụ cho công tác kiểm tra, kiểm soát trên địa bàn.

Kiến nghị UBND tỉnh xây dựng chính sách phối hợp giữa các cơ quan chức năng liên quan trong tỉnh với Cục Quản lý thị trường trong hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn.

3.3.2. Đối với các cơ sở sản xuất kinh doanh

Cần nâng cao nhận thức của các cơ sở sản xuất kinh doanh về các hành vi vi phạm đối với buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả.

Cần chấp hành đầy đủ các quy định pháp luật về kinh doanh các mặt hàng được phép trên địa bàn.

Thực hiện đúng cam kết doanh với cơ quan quản lý thị trường trực tiếp trên địa bàn.

Tích cực tham gia các hoạt động phòng chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trên địa bàn. Nếu phát hiện hành vi sai phạm của các cá nhân tổ chức thì trình báo cho cơ quan quản lý thị trường trực tiếp để có hoạt động kinh doanh, mặt hàng kinh biên pháp xử lý kịp thời.

3.3.3. Đối với người tiêu dùng

Hoạt động chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả làm tổn hại trực tiếp đến người tiêu dùng. Do vậy, để góp phần tích cực và nâng cao hiệu quả hoạt động chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trên địa bàn thì người tiêu dùng cần phải trở thành người tiêu dùng thông thái thông qua việc tự nhận biết về hàng giả, hàng nhái trên địa bàn. Đồng thời, người tiêu dùng cần thông báo cho cơ quan quản lý thị trường hoặc công an khi phát hiện ra các tổ chức, cá nhân cung cấp hàng lậu, hàng giả trên địa bàn tỉnh, để từ đó có giải pháp ngăn chặn và bảo vệ người tiêu dùng.

3.4. Những vấn đề đặt ra cần tiếp tục nghiên cứu về quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

Trong quá trình phát triển kinh tế - xã hội và hội nhập kinh tế quốc tế hiện nay

ở nước ta, chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại là một trong những nội dung quan trọng và không thể thiếu trong hoạt động quản lý nhà nước về kinh tế, bởi lẽ chỉ có thể thực hiện tốt nhiệm vụ này mới đảm bảo được thực hiện trọn vẹn các nội

dùng về phát triển kinh tế, mang lại môi trường kinh doanh cạnh tranh lành mạnh, cũng như đảm bảo các điều kiện tốt nhất cho việc phát triển đất nước theo hướng bền vững và các cam kết quốc tế của Việt Nam nói chung và tỉnh Lào Cai nói riêng. Trên cơ sở những vấn đề lý luận và thực tiễn được trình bày trong luận văn, vẫn còn một số vấn đề đặt ra cần tiếp tục nghiên cứu về quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai:

Thứ nhất, chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại là một nhiệm vụ rất quan trọng của các cơ quan quản lý nhà nước. Muốn quản lý có hiệu quả cần thiết phải xây dựng hệ thống văn bản quy định pháp lý chặt chẽ, rõ ràng và khả thi; một bộ máy quản lý nhà nước về chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại có hiệu quả; với đội ngũ cán bộ, công chức làm công tác chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại có trình độ và năng lực.

Thứ hai, để tăng cường hiệu lực, hiệu quả chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại, cần thực hiện nghiêm, đầy đủ các nội dung đối với công tác thanh tra, kiểm tra và xử lý các hành vi vi phạm về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai, đảm bảo nghiêm minh, răn đe và triệt để.

Thứ ba, chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại nếu chỉ có sự nỗ lực, hành động của các cơ quan nhà nước thì sẽ không đạt kết quả cao. Bởi vậy, bên cạnh việc xử lý nghiêm các hành vi vi phạm, cần thực hiện có hiệu quả công tác tuyên truyền, giáo dục ý thức của các tầng lớp nhân dân, cộng đồng doanh nghiệp, các tổ chức đoàn thể, các tổ chức chính trị - xã hội.

KẾT LUẬN

Nghiên cứu đề tài “*Quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai*”, luận văn đã hoàn thành những mục tiêu đặt ra trong nghiên cứu và có những đóng góp chủ yếu như sau:

Thứ nhất, hệ thống hóa một số vấn đề lý luận chủ yếu liên quan đến hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại và quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai. Trong đó đã xây dựng được nội dung của quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại làm cơ sở nghiên cứu, đánh giá thực trạng quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai.

Thứ hai, luận văn đã khái quát được thực trạng tình hình buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh. Trên cơ sở đó luận văn đã đi sâu nghiên cứu thực trạng quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai về hệ thống văn bản pháp luật; xây dựng và tổ chức thực hiện các chiến lược, quy hoạch, chính sách, pháp luật đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại; tổ chức bộ máy quản lý, phân công trách nhiệm và phối hợp thực thi chính sách, pháp luật đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại; thanh tra, kiểm tra, giải quyết khiếu nại và xử lý vi phạm các hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai,... Từ đó luận văn đánh giá những thành công và hạn chế của quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai.

Thứ ba, trên cơ sở nghiên cứu những nguyên nhân dẫn đến những hạn chế trong quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh và các nhân tố ảnh hưởng đến quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại, luận văn đưa ra một số những giải pháp nhằm tăng cường hơn nữa công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai và đưa ra một số kiến nghị đối với cơ quan quản lý nhà nước đối với vấn đề này.

Trong quá trình nghiên cứu, mặc dù đã có nhiều sự cố gắng tìm hiểu thực tế nhưng do còn hạn chế về thời gian nên luận văn này không tránh khỏi những thiếu sót. Tuy nhiên, không dừng lại ở đó, những hạn chế của đề tài sẽ được tiếp tục nghiên cứu trong những chuyên đề tiếp theo. Em mong nhận được những ý kiến đóng góp của thầy cô để bài viết được hoàn thiện hơn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Quốc hội (2015), *Bộ Luật Hình sự số 100/2015/QH13*, Bộ luật này đã được Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam khóa XIII, kỳ họp thứ 10 thông qua ngày 27 tháng 11 năm 2015.
2. Chính phủ (2015), *Nghị quyết số 41/NQ - CP (Nghị quyết số 41) về việc đẩy mạnh công tác đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trong tình hình mới*. Chính phủ ngày 09/06/2015.
3. Chính phủ (2013), *Nghị định số 185/2013/NĐ-CP quy định xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động thương mại, sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng*. Chính phủ ban hành ngày 15/11/2013 được sửa đổi, bổ sung tại Nghị định 124/2015/NĐ-CP ngày 19/11/2015.
4. Quyết định số 106/QĐ-QLTT ngày 30/12/2019 về Kế hoạch đấu tranh phòng ngừa, tuyên truyền phổ biến pháp luật và ký cam kết tại các địa bàn nổi cộm về hàng giả, hàng không rõ nguồn gốc xuất xứ và xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ đến hết năm 2020 trên địa bàn tỉnh Lào Cai.
5. Quyết định số 110/QĐ-QLTT ngày 03/6/2020 về việc phê duyệt kế hoạch cao điểm đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trên địa bàn tỉnh Lào Cai năm 2020.
6. Tổng cục Quản lý thị trường (2020), *Kế hoạch số 17/KH-TCQLTT ngày 24/11/2020 của Tổng cục Quản lý thị trường*
7. UBND tỉnh Lào Cai (2020), *Kế hoạch số 279KH-BCĐ389 ngày 22/10/2020 của UBND tỉnh Lào Cai về cao điểm đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trước, trong và sau Tết Nguyên đán Tân Sửu 2021*
8. Quản lý thị trường (2020), *Quyết định số 247/QĐ-QLTT ngày 10/12/2020 về kế hoạch cao điểm kiểm tra, kiểm soát thị trường cuối năm 2020 và trước, trong, sau Tết Nguyên đán Tân Sửu năm 2021, thời gian thực hiện kế hoạch từ 15/12/2020 đến 25/02/2021*
9. Đào Anh Tuấn (2019), *“Giải pháp chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trên địa bàn tỉnh Hà Nam”*, Luận văn Thạc sỹ, Đại học Thương mại.
10. Phạm Văn Bùng (2020), *“Quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả tại Cục Quản lý thị trường tỉnh Bắc Giang”*, Luận văn Thạc Sỹ, Đại học Thái Nguyên.
11. Website: <http://bcd389.gov.vn>

<https://sct.laocai.gov.vn>

PHỤ LỤC
PHIẾU CÂU HỎI

Phục vụ điều tra quản lý nhà nước về hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai

(Dành cho các thương nhân, doanh nghiệp)

Sinh viên Ngô Thu Trang là sinh viên trường Đại học Thương mại đang thực hiện đề tài “Quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai” làm khoá luận tốt nghiệp, từ đó đề xuất các giải pháp tăng cường công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai.

Rất mong Anh/ Chị trả lời các câu hỏi dưới đây:

1. Họ và tên
2. Giới tính
3. Tuổi
4. Vị trí công tác

Anh/Chị hãy cho biết đánh giá của mình về công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai bằng cách “Ö” vào một trong những mức độ đánh giá chỉ tiêu dưới đây:

- (1) Rất không đồng ý
- (2) Không đồng ý
- (3) Bình thường
- (4) Đồng ý
- (5) Rất đồng ý

Câu 1: Đánh giá của anh/chị về mức xử lý đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai hiện nay?

- (1) Rất không đồng ý
- (2) Không đồng ý
- (3) Bình thường
- (4) Đồng ý
- (5) Rất đồng ý

Câu 2: Đánh giá của Anh/Chị về tác động bởi cảnh kinh tế xã hội, sự hội nhập của đất nước đến QLNN đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai?

Chỉ tiêu đánh giá			(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Sự hội nhập quốc tế tác động tích cực đến sự phát triển kinh tế địa phương							
Nền kinh tế mở tác động tích cực đến tâm lý người tiêu dùng của người dân về sản phẩm, hàng hoá							
Hội nhập quốc tế làm gia tăng hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh							

Câu 3: Đánh giá của Anh/Chị về tác động của các quy định, chủ trương của nhà nước đến QLNN đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai trong thời gian qua?

Chỉ tiêu đánh giá			(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Quy định của nhà nước khiến cho các hành vi vi phạm về buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh ngày càng tinh vi							
Quy định của nhà nước làm hạn chế các hành vi buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh							
Quy định của nhà nước làm hạn chế các hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh							

Câu 4: Đánh giá của Anh/Chị về sự phức tạp của các loại hàng hoá đến QLNN đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai?

Chỉ tiêu đánh giá			(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Hàng giả và buôn lậu ngày càng nhiều khó kiểm soát							
Hàng giả được sản xuất tràn lan và ngày càng tinh vi							
Khó kiểm soát hàng hoá đối với hành vi gian lận thương mại							

Câu 5: Đánh giá của Anh/Chị về cơ chế phối hợp ảnh hưởng đến QLNN đối với hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh Lào Cai?

Chỉ tiêu đánh giá			(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Tỉnh ban hành nhiều chính sách phối hợp giữa các bên trong hoạt động chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn tỉnh							
Trách nhiệm các bên liên quan trong công tác phối hợp được quy định cụ thể và khả thi							

Các bên liên quan phối hợp thường xuyên và hiệu quả trong công tác chống buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên địa bàn

Xin chân thành cảm ơn sự hợp tác của Anh/Chị!

Lào Cai, ngày.....tháng.....năm 2021

Người điều tra

(Ký và ghi rõ họ tên)